

Nr 39

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 17 maj 1963 dagtecknad proposition, nr 136, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll jämlikt 87 § regeringsformen föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till lag angående ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt

Härigenom förordnas *dels* att 7 §, 10 § 1, 3, 4 och 5 mom., 11 §, 12 § 1 mom., 14 § 2 mom., 15 § 1 mom., 16, 18 och 23 §§, 24 § 2 mom., 26 § 2 mom., 29 § 1 mom., 30 §, 31 § 1 mom. samt 33, 34 och 37 §§ lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives *dels ock* att till 10 § samma lag skall fogas ett sjätte moment och till 24 § ett tredje moment av nedan angiven lydelse.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***7 §.**

Boställshavare, kronohemmans — — — — — efter äg.

Är eljest — — — — — till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastigheten i frågor rörande bildande av jaktvårdsområde eller förlängning av den för jaktvårdsområdes bestånd bestämda tiden.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastigheten i frågor som avses i 10 § och 11 § 2 mom.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

1 mom. Ägare av särskilda fastigheter, vilkas ägor bilda ett sammanhängande område, må i ändamål att befrämja jaktvården å området besluta, att ägorna skola utgöra jaktvårdsområde. För beslutets giltighet fordras fastställelse av länsstyrelsen.

Jaktvårdsområde skall — — —

3 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde vare ej giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst *fyra femtedelar* av antalet fastighetsägare och tillika äga minst *fyra femtedelar* av den mark varom fråga är. Härvid må ägare av mark, som i avseende å läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen böra bestå såsom eget jaktvårdsområde, *icke mot sitt bestridande kunna tvingas ansluta sig till jaktvårdsområde varom nu är fråga.*

4 mom. I skärgård må jaktvårdsområde bildas utan hinder av att det icke kommer att bestå av särskilda fastigheter eller utgöra ett sammanhängande område.

Beslut om bildande av jaktvårdsområde, som består av allenast en fastighet, vare ej giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst *fyra femtedelar* av antalet delägare i fastigheten och tillika äga minst *fyra femtedelar* av densamma.

5 mom. Fastighetsägarna äga före utgången av den tid, för vilken jaktvårdsområde bildats, vid sammanträde besluta, att området skall fortbestå under ytterligare visst antal år, lägst tio år och högst tjugufem. Sådant beslut vare dock ej giltigt om nejröster avgivits av mera än en femtedel av antalet fastighetsägare eller av fastighetsägare som äga mer än en femtedel av den i området ingående marken eller, i fall som avses i 4 mom. andra stycket, en femtedel av vederbörande fastighet. För beslutets giltighet fordras dessutom fastställelse av länsstyrelsen.

1 mom. Ägare av särskilda fastigheter må, i ändamål att befrämja jaktvården på fastigheterna, besluta att dessa helt eller delvis skola tillsammans utgöra jaktvårdsområde.

— jaktvårdens tillgodoseende.

3 mom. Beslut om bildande av jaktvårdsområde vare ej giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst *tre fjärdedelar* av antalet fastighetsägare och tillika äga minst *tre fjärdedelar* av den mark varom fråga är. Mark, som i avseende å läge, form och övrig beskaffenhet finnes lämpligen böra bestå såsom eget jaktvårdsområde, må icke mot ägarens bestridande anslutas till jaktvårdsområde.

4 mom. I skärgård må jaktvårdsområde bildas även av allenast en fastighet. Beslut om bildande av sådant jaktvårdsområde vare ej giltigt med mindre de vilka biträda beslutet utgöra minst *tre fjärdedelar* av antalet delägare i fastigheten och tillika äga minst *tre fjärdedelar* av densamma.

5 mom. Fastighetsägarna äga inom ett år före utgången av den tid, för vilken jaktvårdsområde bildats, vid sammanträde besluta, att området skall fortbestå under ytterligare visst antal år, lägst tio år och högst tjugufem. För beslutets giltighet fordras att det biträts av flertalet bland de röstande samt vidare, att icke nejröster avgivits av mer än en fjärdedel av hela antalet fastighetsägare eller av fastighetsägare som äga mer än en fjärdedel av den i området ingående marken eller, i fall som avses i 4 mom., en fjärdedel av fastigheten. Föreskrifter om kallelse till sammanträde som här avses utfärdas av Konungen.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

tet upplästes i kyrkan eller, där beslutet upplästs å olika dagar i särskilda socknars kyrkor, från den dag då det sist blev uppläst.

3 mom. För beslut om ändring av jaktvårdsområdes omfattning eller i annan fråga, beträffande vilken jämlikt 10 § 1 mom. andra stycket bestämmelser skola meddelas i beslutet om områdets bildande, skall vad ovan stadgats om bildande av jaktvårdsområde samt om länsstyrelsens prövning av dylikt beslut äga motsvarande tillämpning.

(Jfr 10 § 6 mom.)

12 §.

1 mom. Sedan beslut om bildande av jaktvårdsområde eller om förlängning av tiden för sådant områdes bestånd blivit fastställt, gälle det mot ny fastighetsägare.

1 mom. Beslut enligt 10 § skall gälla även mot ny fastighetsägare.

14 §.

2 mom. Påträffar någon tillfälligtvis säl, evar det vara må, då må han döda och behålla djuret. Enahanda rätt have ock den som påträffar djur, tillhörande någon av följande arter, nämligen mullvadar, näbbmöss, fladderhöss, hasselmöss, sorkdjur (sorkar och lämlar), råttor och möss.

2 mom. Påträffar någon tillfälligtvis säl, evar det vara må, då må han döda och behålla djuret. Enahanda rätt have ock den som påträffar djur, tillhörande någon av följande arter, nämligen mullvadar, näbbmöss, fladderhöss, sorkdjur (sorkar och lämlar), råttor, skogsmöss och husmöss.

15 §.

1 mom. Inkommer räv, grävling, iller, mink, mård, hermelin, vessla, ekorre, vildkanin, igelkott, berguv, duvhök, sparvhök, korp, kråka, råka, kaja, skata, nötskrika, pilfink eller gråsparv i gård eller trädgård, have den som där bor eller innehar trädgården så ock dennes folk rätt att döda och behålla djuret, ändock att jakträtten där tillkommer annan.

1 mom. Inkommer räv, grävling, iller, mink, hermelin, vessla, ekorre, vildkanin, igelkott, duvhök, sparvhök, kråka, råka, kaja, skata, björktrast (snöskata), nötskrika, pilfink eller gråsparv i gård eller trädgård, have den som där bor eller innehar trädgården så ock dennes folk rätt att döda och behålla djuret, ändock att jakträtten där tillkommer annan.

Likaledes må — — — — — personer dödas.

16 §.

1 mom. Den som under idkande av lovlig jakt sårar villebråd så, att det faller å annans jaktområde inom ett hundra meter från gränsen av

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

den jagandes jaktområde, må tillvarata och behålla villebrådet. Är det älg, hjort eller rådjur, må den jagande dock ej från stället bortföra djuret utan i närvaro av två ojäviga vittnen och vare han dessutom pliktig att sist å andra dagen, sedan djuret fälldes, om förhållandet underrätta jakträttsinnehavaren eller den som innehar marken eller någon av deras folk. Försummar den jagande något härav, varde ansedd såsom den där olovligt jagat å annans jaktområde.

2 mom. Har i annat fall än i 1 mom. avses älg, hjort eller rådjur, som sårats vid lovlig jakt, tagit sin tillflykt till annans jaktområde, vare den jagande pliktig att därom skyndsamt underrätta jakträttsinnehavaren eller den som innehar marken eller någon av deras folk.

Har någon vid lovlig jakt sårat älg, hjort eller rådjur och har djuret tagit sin tillflykt till annans jaktområde, vare den jagande pliktig att därom skyndsamt underrätta jakträttsinnehavaren eller den som innehar marken eller någon av deras folk.

18 §.

1 mom. Dödar eller fångar man björn, lo eller örn, eller anträffar man sådant djur såsom fallvilt, tillfalle djuret kronan, oberoende av vem jakträtten tillkommer, där ej Konungen annorledes förordnar.

1 mom. Dödar eller fångar man björn, lo, stork, örn, glada, brun glada, pilgrimsfalk, jaktfalk eller berguv eller anträffar man sådant djur såsom fallvilt, tillfalle djuret kronan, oberoende av vem jakträtten tillkommer, där ej Konungen annorledes förordnar.

2 mom. Beträffande rätten till fallvilt av annat djur än björn, lo och örn gälle följande:

2 mom. Beträffande rätten till fallvilt av annat djur än i 1 mom. sägs gälle följande:

Älg, hjort — — — — — tillfalle kronan.

I övrigt — — — — — fallvilt jakträttsinnehavaren.

23 §.

Katt som anträffas utanför gård eller trädgård må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas.

Katt, som anträffas utanför gård eller trädgård där den hör hemma, må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas. Inom område med stadsplan eller byggnadsplan erfordras dock tillstånd av polismyndigheten.

24 §.

2 mom. Orsakas å gröda avsevärd skada av vildkaniner, må markinnehavaren, ändå att jakträtten å mar-

2 mom. Markinnehavare äger, ändå att jakträtten å marken tillkommer annan, låta där anställa fångst av

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

ken tillkommer annan, så ock hans folk där anställa fångst av vildkanin. Vid sådan fångst må icke medföras skjutvapen eller hund. Fångad vildkanin tillfalle markinnehavaren.

vildkanin. Vid sådan fångst må icke medföras skjutvapen eller hund. Fångad vildkanin tillfalle markinnehavaren.

Orsakas avsevärd skada av vildkaniner, må Konungen beträffande visst område förordna att det står envar fritt att där fånga vildkanin och behålla fångat djur. Vad i 17 och 25 §§ är stadgat om jakträttsinnehavare skall i tillämpliga delar gälla den som idkar sådan fångst.

3 mom. Beträffande område, där stam av vildkaniner finnes, må länsstyrelsen förordna att jakt efter vildkanin skall genom därtill av länsstyrelsen särskilt utsedda jägare bedrivas för att söka utrota stammen. Förordnas om dylik jakt, äger länsstyrelsen tillika föreskriva de undantag från bestämmelserna i denna lag som kunna finnas nödiga för jaktens ändamålsenliga bedrivande. Länsstyrelsen bestämmer ock huru skall förfaras med djur som dödas eller fångas vid jakten.

26 §.

2 mom. Från skyldighet — — — — — av riket.

Bestämmelserna om jaktvårdsavgift äga icke tillämplighet i fråga om rätten att under omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom. och 15 §, döda i nämnda lagrum omförmälda djur.

Bestämmelserna om jaktvårdsavgift äga icke tillämplighet i fråga om rätten att under omständigheter, som angivas i 14 § 2 mom. och 15 §, döda i nämnda lagrum omförmälda djur och ej heller i fråga om fångst av vildkanin enligt 24 § 2 mom.

29 §.

1 mom. Såsom olovlig — — — — — i 7 §.

Har någon å annans jaktområde eller eljest olovligt tillvaratagit fallvilt eller, där björn, lo eller örn dödas eller fångats, olovligt tillägnat sig djuret, straffes såsom för olovlig jakt enligt vad i 28 § första stycket sägs.

Har någon å annans jaktområde eller eljest olovligt tillvaratagit fallvilt eller, där djur som avses i 18 § 1 mom. dödas eller fångats, olovligt tillägnat sig djuret, straffes såsom för olovlig jakt enligt vad i 28 § första stycket sägs.

30 §.

Fälles någon — — — — — värde förverkat.

Var det annat villebråd än björn, lo eller örn och skedde jakten å an-

Var det annat villebråd än som avses i 18 § 1 mom. och skedde jak-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

nat område än i 5 § 2 mom. sägs samt med användande av tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid, då jakt efter sådant villebråd är tillåten, eller var fallviltet sådant som enligt bestämmelserna i 18 § tillkommer jakträttsinnehavaren, tillfalle det förverkade denne eller, i fall varom förmåles i 29 § 2 mom. första stycket, övriga delägare i allmänningen eller samfälligheten och, i fall varom sägs i samma moments andra stycke, övriga å jaktvårdsområdet jaktberättigade personer.

Med *björn, lo eller örn, som är förverkad, så ock med annat* förverkat villebråd, som dödats eller fångats medelst annat jakt- eller fångstredskap eller under annan tid än i andra stycket sägs, ävensom med annat än där omförmålt förverkat fallvilt förfares på sätt stadgas i 36 §. Lag samma vare beträffande förverkat villebråd, som dödats eller fångats å område som sägs i 5 § 2 mom.

ten å annat område än i 5 § 2 mom. sägs samt med användande av tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid, då jakt efter sådant villebråd är tillåten, eller var fallviltet sådant som enligt bestämmelserna i 18 § 2 mom. tillkommer jakträttsinnehavaren, tillfalle det förverkade denne eller, i fall varom förmåles i 29 § 2 mom. första stycket, övriga delägare i allmänningen eller samfälligheten och, i fall varom sägs i samma moments andra stycke, övriga å jaktvårdsområdet jaktberättigade personer.

Med förverkat villebråd, *som avses i 18 § 1 mom. eller* som dödats eller fångats medelst annat jakt- eller fångstredskap eller under annan tid än i andra stycket sägs, ävensom med annat än där omförmålt förverkat fallvilt förfares på sätt stadgas i 36 §. Lag samma vare beträffande förverkat villebråd, som dödats eller fångats å område som sägs i 5 § 2 mom.

31 §.

1 mom. Anträffas å _____ för sig.

Å område _____ vid lappväsendet.

Har den _____ i 36 §.

Vad i detta moment är stadgat om den som olovligt jagar å annans jaktområde gälle ock i fråga om den som å bar gärning beträdes med *sådant jagande, tillvaratagande, bortförande eller tillägnande, som enligt 16 § 1 mom. eller 29 § 1 mom. första stycket är att anse såsom olovlig jakt* eller för vilket *åtgörande* han enligt 29 § 1 mom. andra stycket skall straffas såsom för olovlig jakt; och skola, där fråga är om *olovligt tillvaratagande av sådant fallvilt* som jämlikt bestämmelserna i 18 § tillkommer kronan *eller olovligt tillägnande av björn, lo eller örn*, de i andra stycket här ovan omförmålda personerna äga att utöva där avsedd rätt jämväl å område, där jakträtten tillkommer annan än kronan.

Vad i detta moment är stadgat om den som olovligt jagar å annans jaktområde gälle ock i fråga om den som å bar gärning beträdes med *jakt, som enligt 29 § 1 mom. första stycket är att anse såsom olovlig, eller med sådant tillvaratagande eller tillägnande*, för vilket han enligt 29 § 1 mom. andra stycket skall straffas såsom för olovlig jakt; och skola, där fråga är om *djur* som jämlikt bestämmelserna i 18 § tillkommer kronan, de i andra stycket här ovan omförmålda personerna äga att utöva där avsedd rätt jämväl å område, där jakträtten tillkommer annan än kronan.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

33 §.

Uraktlåter någon i fall som avses i 16 § 2 mom. att fullgöra där stadgad underrättelseplikt, straffes med dagsböter, där ej å förseelsen följer straff enligt allmänna strafflagen.

Bryter någon — — — — — tre hundra kronor.

Överträder någon — — — — — femtio kronor.

Uraktlåter någon i fall som avses i 16 § att fullgöra där stadgad underrättelseplikt, dömes till dagsböter.

Bryter någon mot föreskrift som meddelats med stöd av 24 § 3 mom., dömes till böter från och med tio till och med trehundra kronor.

34 §.

Allmän åklagare äge föra talan i fråga om olovlig jakt å område som avses i 5 § 2 mom. så ock å förbrytelser om vilka förmäles i 31 § 2 mom. samt 33 § första stycket denna lag.

Sker intrång — — — — — detta verk.

I övrigt — — — — — sådant åtal.

Såsom målsägande — — — — — jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter — — — — — bestämmelse gällande.

Allmän åklagare äge föra talan i fråga om olovlig jakt å område som avses i 5 § 2 mom. så ock å förbrytelser om vilka förmäles i 31 § 2 mom. samt 33 § fjärde stycket denna lag.

37 §.

Vad enligt bestämmelserna i 18, 29, 30, 31 och 36 §§ gäller om örn skall i tillämpliga delar avse jämväl olovlig tillägnelse eller förstörelse av örns ägg eller bo.

Vad enligt bestämmelserna i 18, 29, 30, 31 och 36 §§ gäller om fågel som sägs i 18 § 1 mom. skall i tillämpliga delar avse jämväl olovlig tillägnelse eller förstörelse av sådan fågels ägg eller bo.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964. Bestämmelserna i 7 § tredje stycket, 10 § 5 och 6 mom., 11 § samt 12 § 1 mom. skola gälla jämväl i fråga om jaktvårdsområde som bildats dessförinnan.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

de likalydande motionerna nr 782 i första kammaren av herr Jonasson och nr 947 i andra kammaren av herr Larsson i Norderön m. fl.;

de likalydande motionerna nr 787 i första kammaren av herr Arvidson och nr 949 i andra kammaren av herrar Hedin och Hamilton;

de likalydande motionerna nr 788 i första kammaren av herr Wikner m. fl. och nr 951 i andra kammaren av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl.;

motionen nr 946 i andra kammaren av herr *Wachtmeister*;
 motionen nr 950 i andra kammaren av herrar *Holmberg* och *Nilsson* i
 Gävle;

motionen nr 952 i andra kammaren av herr *Levin* samt
 motionen nr 953 i andra kammaren likaledes av herr *Levin*.

I motionerna *I: 782* och *II: 947* hemställs, »att riksdagen måtte

1) avslå propositionen nr 136 i de delar som avser jaktvårdsområden och jakträttens utövande å fastigheter, som saknar jaktlig betydelse, i enlighet med vad ovan anförts, samt

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte söka påskynda pågående utredningsarbete så att förslag till ändrad jaktlagstiftning kan framläggas snarast möjligt».

I motionerna *I: 787* och *II: 949* hemställs, »att riksdagen i anledning av proposition nr 136 ang. förslag till lag om ändring i lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt måtte besluta avslå förslagen till ändringar i 3 mom. samt andra stycket i 4 mom. 10 § i nämnda lag».

I motionerna *I: 788* och *II: 951* hemställs, »att riksdagen i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 136 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att förslag om en obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare, i huvudsak utformad på sätt försäkringsinspektionen föreslagit, förelägges nästa års riksdag».

I motionen *II: 946* hemställs, »att riksdagen ville besluta

1:o) att i förslaget om ändring i lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt 24 § 2 mom. 2 st. och 24 § 3 mom. måtte utformas i överensstämmelse med ovan föreslagna tillägg,

2:o) att klorpikringas icke får användas för bekämpning av vildkanin».

Motionären anvisar följande förslagsvisa utformning av lagrummen:

24 § 2 mom. 2 st.:

Orsakas avsevärd skada av vildkaniner, må Konungen beträffande visst område — efter hörande av berörda myndigheter och organisationer angående behovet av åtgärden, lämplig tid för jakten, områdets gränser m. m. — förordna att det står envar fritt att där fånga vildkanin och behålla fångat djur. Vad i 17 och 25 §§ är stadgat om jakträttsinnehavare skall i tillämpliga delar gälla den som idkar sådan fångst. Förordnande som ovan sagts skall av Konungen, när det ej längre är av behovet påkallat, återkallas.

24 § 3 mom.:

Beträffande område — — — dödas eller fångas vid jakten. För sådant förordnande gäller i övrigt vad i 2 mom. 2 st. stadgats.

I motionen *II: 950* föreslås, »att riksdagen avslår Kungl. Maj:ts förslag till ändring av lagen om rätt till jakt, under uttalande samtidigt att lagen bör omprövas med avsikt att tillgodose de önskemål som anförts i denna motion och av ett stort antal remissinstanser».

I motionen II: 952 hemställas,

»1. att paragraf 23 i det föreliggande förslaget om rätt till jakt skall utgå; och

2. om detta ej vinner bifall hemställas att paragraf 23 skall få följande tydelse:

Katt som anträffas utanför gård eller trädgård må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas. Inom bebyggt område erfordras dock tillstånd av polismyndigheten.»

I motionen II: 953 slutligen hemställas, »att riksdagen vid behandling av propositionen nummer 136 måtte avslå förslaget om ändring i paragraf 16 i lagen om rätt till jakt».

För motionerna lämnas nedan kortfattad redogörelse under de skilda avsnitt till vilka motionerna hör. Beträffande motionernas fullständiga innehåll får utskottet hänvisa till motionerna, vilka samtliga är tryckta i andra kamraren.

Propositionens tillkomst och huvudsakliga innehåll

Efter förslag av 1949 års jaktutredning vidtogs 1951 vissa ändringar i jaktlagstiftningen. Utredningen har därefter fortsatt sitt arbete samt under årens lopp avgivit flera utlåtanden och förslag, som resulterat i olika författningsändringar. Till behandling i propositionen föreligger nu följande av utredningen avgivna betänkanden, nämligen ett av den 30 september 1960 med förslag till bestämmelser rörande planmässigt *bekämpande av vildkaninen på Gotland* (stencilerat), ett av den 30 september 1961 med förslag till *ändringar i jaktlagstiftningen* (SOU 1961: 67), ett av den 10 juli 1962 med förslag till *bestämmelser om jaktskadeskydd* m. m. (stenc. 1962: 7), samt ett av den 25 oktober 1962 med förslag till *ändring av 23 § lagen om rätt till jakt* m. m. (stenc. 1962: 9). Vid betänkandet om jaktskadeskydd är fogat särskilt yttrande av två sakkunniga. I övriga betänkanden framlagda förslag har biträtts av samtliga sakkunniga i utredningen.

Betänkandena har remissbehandlats.

Propositionen innehåller följande förslag.

I fråga om bildande av jaktvårdsområde föreslås lättnader beträffande kraven på områdets omfattning och på kvalificerad majoritet bland fastighetsägarna. Ett enklare förfarande tillskapas för ändringar av jaktvårdsområdes omfattning och av grunderna för jaktvården. Länsstyrelserna får befogenhet att ur jaktvårdsområde utesluta fastigheter som väsentligen saknar betydelse för jaktvården på området.

Den s. k. förföljningsrätten, d. v. s. en rätt att i vissa fall tillägna sig villebråd på annans jaktområde, avskaffas. Däremot kvarstår skyldigheten för den, som sårat villebråd, att av djurskyddsskäl vidta erforderliga åtgärder för djurets uppspärande och dödande oavsett jakträtten till marken.

Jakträttsinnehavares rätt att i vissa fall döda annans katt görs beroende

av polisens tillstånd, såvitt rör områden med stadsplan eller byggnadsplan.

För att söka utrota vildkaninen skall länsstyrelse kunna förordna om jakt genom särskilt utsedda jägare. Kungl. Maj:t föreslås få befogenhet att beträffande visst område tillåta envar att fånga vildkanin.

De nya bestämmelserna föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1964.

Härjämte berörs frågor rörande ansvarighetsförsäkring för jägare eller annat jaktskadeskydd samt rörande utplantering av vilt.

Jakträtt och jaktvårdsområden

Beträffande *gällande bestämmelser* samt *utredningens förslag angående fastighetsbildningens verkan och jaktvårdsområdena* ävensom *remissinstansernas yttranden* över dessa förslag får utskottet hänvisa till s. 11—29 i propositionen.

Departementschefen

Sedan mer än ett halvt sekel har i vårt land lagen erbjudit särskild möjlighet för ägare av olika fastigheter att genom samverkan åstadkomma bindande regler för jaktutövning och viltvård på fastigheterna. Föreskrifter rörande sådan samverkan upptogs i 1912 års jaktlag och utvecklades vidare genom bestämmelserna om jaktvårdsområde i 1938 års lag. Det är framförallt genom de senare bestämmelserna som jaktvårdsområdena fått den betydelse de idag har för jakt- och viltvården i landet. Den arealsammanslutning, som ett jaktvårdsområde utgör, medför stärkta möjligheter att överblicka viltbeståndets storlek och sammansättning, ökad kontroll över avjagningen samt vidgade förutsättningar för aktiv viltvård. Denna form för utövning av jakt och jaktvård har också alltmer vunnit jordägarnas och jägarnas förtroende. Drygt en femtedel av landets hela areal av skog, åker och äng ingår f. n. i jaktvårdsområden. Den hushållning med landets vilttillgångar, som sker inom dessa områden, är av stor betydelse från såväl allmän som enskild synpunkt.

Den på sina håll allt intensivare *fastighetsbildningen* har med tiden visat sig innebära vissa olägenheter för jaktvårdsområdena. Ägare av fastigheter, som nybildas inom jaktvårdsområde, har nämligen samma ömsesidiga plikter och rättigheter som de ursprungliga ägarna. I fall, då sådan fastighet bildats huvudsakligen för bostadsbebyggelse eller för annat med jaktvård oförenligt ändamål, har det väckt anstöt att ägaren kunnat göra anspråk på likställdhet med övriga delägare i fråga om rätt till jakt på annans fastighet inom området. Ibland har nybildningen av fastigheter medfört att hundratals, för jaktvårdsområdets verksamhet ointresserade delägare tillkommit. Enär för avgörande av vissa frågor krävs kvalificerad majoritet bland delägarna, händer i dylika fall att till följd av de ointresserades utelämnande sådan fråga faller, churu alla aktivt jaktvårdsintresserade är närva-

rande och röstar för positivt beslut. Likartade olägenheter möter stundom redan vid jaktvårdsområdes bildande. I syfte att avhjälpa nu antyddas svårigheter har jaktutredningen föreslagit att på fastigheter, som till följd av användningssättet kan antas sakna värde i jaktavseende, skall — oavsett om jaktvårdsområde har bildats — få bedrivas endast jakt efter skadevilt av vissa angivna arter, s. k. skydds jakt. För att vinna en enkel regel har utredningen föreslagit att inskränkningen skall gälla alla fastigheter som taxerats som annan fastighet än jordbruksfastighet. Dylåka fastigheter skall enligt förslaget ej heller anses ingå i jaktvårdsområde.

Såsom remissbehandlingen visat är utredningens förslag i denna del inte invändningsfritt. Den föreslagna inskränkningen i jaktutövningrätten kan knappast anses tillräckligt underbyggd, och ej heller ges godtagbara hållpunkter för bedömande av reformens verkningar i olika hänseenden. I likhet med flera remissinstanser finner jag ifrågavarande olägenheter för jaktvårdsområdena kunna i huvudsak bemästras med betydligt mindre långtgående åtgärder. I överensstämmelse med de uppgifter i övrigt, som anförtrötts länsstyrelserna med avseende å jaktvårdsområdena, bör enligt min mening länsstyrelserna få befogenhet att ur befintligt jaktvårdsområde utesluta fastighet som väsentligen saknar betydelse för jaktvården på området. Härvid avses främst nybildade fastigheter vilka huvudsakligen utgör vad som på olika håll i jaktlagen benämns gård eller trädgård. Men även äldre sådana fastigheter åsyftas, liksom fastigheter som nyttjas till upplagsplats e. d. Ansökan om uteslutning bör få göras såväl av ägaren till fastigheten i fråga som av annan delägare i jaktvårdsområdet. Samtliga delägare bör få tillfälle att yttra sig i ärendet. Det får ankomma på länsstyrelsen att med hänsyn till omständigheterna bedöma om delägarna skall underrättas personligen eller på annat sätt. Har delägarna, såsom är regel, sammanslutit sig till en förening, kan yttrande lämpligen avges genom föreningens styrelse. Vid prövningen av ärendet har länsstyrelsen givetvis att, liksom vid bildande av jaktvårdsområde, handla efter vad som finns tjänligt för jaktvårdens främjande.

De nya regler, som jag sålunda föreslår, torde få upptas i 11 § 2 mom. jaktlagen, sedan — på sätt jag i det följande kommer att förorda — det nuvarande innehållet i detta moment flyttats till annat lagrum. Samtidigt bör 7 § tredje stycket undergå en följdändring.

Det i 10 § 1 mom. jaktlagen stadgade kravet att jaktvårdsområde skall bestå av fastigheter, vilkas ägor bildar ett sammanhängande område, har inte kunnat helt efterlevas i praktiken. I enskilda fall har man för att kunna få jaktvårdsområde till stånd nödgats låta i området ingå delar av fastighet. Behov har också uppstått att kunna skapa ett jaktvårdsområde av två eller flera från varandra friliggande större revir. Liksom utredningen och remissorganen anser jag att lagtexten bör anpassas till de yppade behoven. Detta kan enligt min mening lämpligen ske därigenom, att å 10 § 1 mom. ges det innehållet, att ägare av särskilda fastigheter må, i ändamål att befrämja jaktvården på fastigheterna, besluta att dessa

helt eller delvis skall tillsammans utgöra jaktvårdsområde. Vid sin fastställelseprövning av sådant beslut skall länsstyrelsen alltjämt tillse att beslutet är tjänligt för jaktvårdens främjande. Detta torde innebära att man i flertalet fall även i fortsättningen upprätthåller kravet på att jaktvårdsområde, så långt det är möjligt och lämpligt, utgör ett sammanhängande område. Tillåts någon gång ett jaktvårdsområde bestå av skilda delar, torde i regel böra tillses att varje del utgör tillräckligt underlag för rationell jaktvård.

Den majoritet om fyra femtedelar, som enligt 10 § 3 och 4 mom. jaktlagen krävs för att bilda jaktvårdsområde, kan ha varit motiverad så länge områdesinstitutet var jämförelsevis oprövat. Liksom flertalet remissinstanser biträder jag utredningens uppfattning att tiden nu är mogen att mildra majoritetskravet. Såsom från några håll anförts skulle dock en ändring enligt utredningens förslag till två tredjedels majoritet innebära ett alltför långt avsteg från grundtanken att en klart övervägande majoritet bör vara positivt inställd. Enligt min mening bör majoritetstalet i stället sättas till tre fjärdedelar, såsom också föreslogs av utskottet vid lagens tillkomst. I konsekvens härmed bör den i 10 § 5 mom. stadgade minoritet, mot vars nej röster jaktvårdsområdes beståndstid ej må förlängas, höjas från en femtedel till en fjärdedel. Samtidigt med nu föreslagna ändringar bör i 10 § 3 mom. andra punkten göras en mindre jämkning i förtydligande syfte.

Då jaktvårdsområde bildas, bestäms inte bara områdets omfattning på marken och tiden för dess bestånd utan även de huvudsakliga grunderna i fråga om jaktutövningen och viltvården inom området samt fastighetsägares skyldighet att på sin mark tåla, anlägga eller underhålla inrättning för jaktvårdens tillgodoseende. I vad sålunda bestämts får enligt 11 § 3 mom. jaktlagen inte göras ändring i annan ordning än som gäller för bildande av jaktvårdsområde. Enda lättnaden häri utgör den nyss berörda möjligheten att enligt 10 § 5 mom. förlänga tiden för områdets bestånd. Beslut härom må fastighetsägarna på sammanträde fatta med enkel majoritet under förutsättning att inte nej röster avges av vare sig mera än en femtedel av antalet fastighetsägare eller fastighetsägare som äger mer än en femtedel av marken. Dessa kvoter har nyss av mig föreslagits höjda till en fjärdedel.

För att trygga fasthet och reda inom jaktvårdsarbetet är det, som även utredningen betonat, angeläget att behålla den nuvarande ordningen beträffande ändringar som fastighetsägarna önskar genomföra under den löpande beståndstiden. Det kan emellertid antas att man mot slutet av beståndstiden, vilken skall utgöra minst tio år, uppnått sådan stabilitet i verksamheten och vunnit sådana erfarenheter, att ändringar i områdets status bör kunna ske med mindre omgång. Jag biträder därför utredningens förslag att dylik ändring, om den vidtas på sammanträde för förlängning av beståndstiden, skall få beslutas i den förenklade ordning som är medgiven för förlängningsbeslutet. Innebär i dylikt fall beslutet att mark skall uteslutas ur eller anslutas till jaktvårdsområdet, bör dock krävas samtycke av ägaren till den mar-

ken. Dessa nya bestämmelser torde jämte den nuvarande bestämmelsen i 11 § 3 mom. lämpligen böra sammanföras till ett nytt 6 mom. i 10 § jaktlagen. I anslutning härtill bör 7 § tredje stycket och 12 § 1 mom. undergå redaktionella jämkningar.

Med hänsyn till den vidgade betydelse, som beslutsförfarandet enligt 10 § 5 mom. får genom vad jag nu förordat, synes bestämmelserna i detta moment böra preciseras och kompletteras i vissa avseenden. För att förebygga missbruk bör till en början stadgas att förfarandet står till buds endast under det sista året av jaktvårdsområdets beståndstid. Vidare bör i lagtexten inskrivas att för giltigheten av beslut erfordras — förutom att inte nejroster avgetts av mer än en fjärdedel av hela antalet fastighetsägare eller av fastighetsägare som äger mer än en fjärdedel av marken — att beslutet biträtts av flertalet bland de röstande. Slutligen bör, såsom en länsstyrelse framhållit, utfärdas föreskrifter om kallelse till sammanträde av ifrågavarande slag. Detta synes kunna få ankomma på Kungl. Maj:t.

Beslut om bildande av jaktvårdsområde skall enligt 10 § 1 mom. första stycket jaktlagen för att bli giltigt fastställas av länsstyrelsen. Härvid skall länsstyrelsen enligt 11 § 1 mom. första stycket tillse att beslutet tillkommit i laga ordning samt överensstämmer med lag och författning ävensom att det är tjänligt för jaktvårdens främjande och inte kränker enskild rätt. Vad nu sagts gäller enligt 11 § 3 mom. också beträffande beslut om ändring av jaktvårdsområdes status. Även för giltigheten av beslut om förlängning av beståndstiden fordras, enligt 10 § 5 mom. jaktlagen, fastställelse av länsstyrelsen. Vid prövning av sådant beslut skall dock enligt 11 § 1 mom. första stycket endast tillses att beslutet tillkommit i laga ordning. Denna åtskillnad synes böra upphävas i och med att förlängningsbesluten skall kunna förknippas med beslut om statusändring. Genom att underkasta även förlängningsbesluten den mera omfattande granskningen tillgodoser man också i viss mån önskemålet att delägare, vars markinnehav tidigare varit splittrat men sammanförts genom fastighetsreglering under jaktvårdsområdets beståndstid, skall kunna få sin mark utbruten till sådant eget jaktvårdsområde som avses i 10 § 3 mom., ifall detta finns tjänligare för jaktvården. — Vad jag nu anfört föranleder ändring i 11 § 1 mom. första stycket jaktlagen. Till detta lagrum bör samtidigt av redaktionella skäl flyttas vad i 10 § 1 mom. första stycket och 5 mom. är stadgat om krav på länsstyrelsens fastställelse.

Utöver den nu behandlade möjligheten till utvidgning av jaktvårdsområde har utredningen föreslagit en regel för utvidgning via generell fullmakt i stadgarna för jaktvårdsområdesförening. Med hänsyn till de principiella erinringar, som i flera remissyttranden riktats mot att tillämpa en sådan metod, kan jag inte biträda förslaget i denna del.

I 11 § 2 mom. jaktlagen ges bestämmelser om k u n g ö r a n d e av beslut, som länsstyrelse meddelar enligt 11 §, samt om besvär över sådant beslut. Bl. a. föreskrivs att dylikt beslut skall införas i länskungörelserna och i tidning inom orten samt kungöras i kyrka. Enligt min mening bör det i fortsättningen räcka med att införa meddelande i ortstidning. Jämte det lag-

rummet ändras i överensstämmelse härmed bör bestämmelserna av redaktionella skäl flyttas till 3 mom., sedan — på sätt jag tidigare förordat — det nuvarande innehållet däri överförs till 10 §.

Motionerna I: 782 och II: 947

Motionärerna anför att synpunkterna på erfarenheterna av jaktvårdsområdena skiftar mycket starkt i remissyttrandena och att yttrandena i vart fall ej ger belägg för att en sänkning av anslutningsprocenten för jaktområdes bildande skulle underlätta områdesbildningen. Vidare påpekas att varken i utredningens betänkande eller i propositionen uppmärksammas den förbättring av jord- och skogsarronderingen som pågår i rask takt. Såsom motivering för motionernas hemställan om avslag å propositionen i de delar som avser jaktvårdsområden och jakträttens utövande å fastigheter som saknar jaktlig betydelse samt om att Kungl. Maj:t måtte söka påskynda utredningsarbetet så att förslag till ändrad jaktlagstiftning kan framläggas snarast möjligt anför motionärerna avslutningsvis.

Eftersom jaktvårdsområdesbildningen i hög grad är beroende av älgjaktens utövande, åtminstone i Norrland och övriga skogslän, synes det oss vara konsekvent, att frågan om älgjaktens slutliga utformning och jaktvårdsområdesbildningen får lösas i ett sammanhang i samband med ett jaktutredningens slutbetänkande. Jaktförhållandena i riket är icke så besvärliga, på grund av nuvarande lagbestämmelser, att inte en ändring kan anstå till dess utredningen kan framlägga ett slutförslag, som ger förutsättningar för en jaktlagstiftning som kan uppfylla kraven på rättvisa gentemot såväl ägarekategorierna som jaktutövarna — med samtidigt beaktade av de jaktvårdande synpunkterna.

Jaktutredningen hade långtgående förslag beträffande begränsning av jakträttens utövande på egendom som saknade jaktlig betydelse. Den starka kritik som dessa förslag fick röna i remissbehandlingen och den försiktiga skrivningen därom i propositionen ger vid handen att detta spörsmål icke är tillfredsställande utrett. Ett bifall till propositionen i detta stycke skulle sannolikt komma att innebära möjligheter för många kontroversiella problem. Bl. a. finns inte utsagt hur det skall förfaras med vilt, som faller på sådant område som uteslutits från delaktighet i jaktvårdsområde.

I detta sammanhang må erinras om att *chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist*, den 23 oktober 1963 som svar på en enkel fråga angående 1949 års jaktutredning av herr Nilsson, Ferdinand, i första kammaren uttalat, att utredningsmannen förklarat sig avse att omkring årsskiftet 1963/64 framlägga betänkande med förslag rörande älgjakt och reglering av älgskador samt att utredningsmannen beräknat avlämna förslag rörande här- efter återstående frågor under år 1964.

Motionerna I: 787 och II: 949

Motionärerna godtar den föreslagna ändringen av majoritetsbestämmelserna vid beslut om huruvida jaktvårdsområde skall bestå men kan icke biträda propositionens förslag härom, när det gäller bildande av sådant område.

Emot den ändrade majoritetsregeln kan såväl principiella som praktiska skäl anföras. Förutsättningen för en god viltvård samt för god ordning och trivsel i jaktutövningen är att det föreligger en positiv samverkan mellan de olika delägarna inom jaktvårdsområdet. Det är därför viktigt att man redan vid bildandet av ett jaktvårdsområde har en så stor uppslutning som möjligt kring området och dess samverkansidé. Det har såvitt vi känner till i praktiken inte kunnat påvisas några olägenheter med de nuvarande majoritetsbestämmelserna. Som regel har majoriteten varit betydligt större än $\frac{4}{5}$, och i många fall har områden bildats genom fullständig uppslutning från delägarna. Vi anser att de nuvarande majoritetsbestämmelserna bör kvarstå i 3—4 mom. 10 §.

När det gäller beslut om huruvida ett jaktvårdsområde skall fortbestå enligt 5 mom. 10 §, finnes det dock skäl som talar för att kraven på majoritet kan sättas lägre. Det kan nämligen anses vara ett allmänt intresse att ett jaktvårdsområde får fortbestå inte minst mot bakgrund av de investeringar som kan ha gjorts inom området. Vi godtar därför den föreslagna ändringen i denna punkt. Det synes inte heller föreligga någon olägenhet av att ha olika majoritetsbestämmelser vid bildande och förlängning av ett område.

Motionen II: 950

I motionen hemställes att riksdagen måtte avslå propositionen och att ett nytt förslag måtte utarbetas, som bättre tillgodoser de önskemål som framförts under remissbehandlingen. Motionärerna konstaterar till en början att rätten att bedriva jakt fortfarande för många är av stor praktisk betydelse och ett värdefullt tillskott för försörjningen. Vidare framhålles jaktens värde även ur trivselsynpunkt. Motionärerna betonar jämväl att en parallell till kravet om en vidsträckt jakträtt är liknande krav på rätt till fiske och bärplockning. I sin kritik över nu ifrågakvarande del av propositionen anför motionärerna.

Från dessa utgångspunkter är vi i hög grad kritiska mot regeringens förslag om ytterligare begränsning av jakträtten. Även *flertalet remissinstanser* vänder sig mot den grundsats, regeringen har utgått ifrån, nämligen att »jakträtten är en beståndsdel i jordäganderätten». För vår del består invändningarna däri, att grundsatsen leder till ett tilltagande *fåtalsvälde* även i fråga om jakten. Alltmer koncentreras ju nämligen jordägandet till ett långt mindre antal än tidigare — bland annat till stora skogsbolag.

I remissyttranden har också framhållits att utredningens principiella grundval är »främmande för svensk fastighetsrätt». De små retuscher, regeringen företagit i utredningens förslag, rubbar inte på något sätt denna avgörande invändning. Konsekvenserna kan bl. a. bli — såsom också framhållits i remissvaren — att »ställningstagandet kan återverka på bedömandet av rätten till fiske såsom utflöde av jordäganderätten».

Om riksdagen godkänner sådana principer för jaktutövningen är det mycket troligt att samma grundsatser kommer att åberopas även för återgång till liknande odemokratiska villkor för rätten till fiska. I varje fall är det svårt att förstå hur regering och riksdag skall kunna hävda en principiell grundsats för fiskerätten och *en annan* för jakträtten.

I vissa delar av den föreslagna lagtexten har regeringen också tagit konsekvenserna av den princip som innebär att stora jordägare skall få ökad

bestämmanderätt över dem som har små jordinnehav eller ingen jord alls. Dit hör rösträttsvillkoren för bildandet av jaktvårdsområde. Redan i nuvarande bestämmelser finns en högst tvivelaktig rätt för stora jordägare att dominera beslut som mindre jordägare eventuellt kan ha invändningar mot. Nu föreslår regeringen en skärpning — det skall i högre grad än hittills bli så, att röstningen påverkas inte främst av det antal *personer* som deltar utan av den *areal* de innehar.

En liknande förskjutning från personernas till fastigheternas roll vid *röstning* föreslår regeringen även när det gäller beslut om ett jaktvårdsområdes fortbestånd.

Förföljningsrätten

Redogörelse för *gällande rätt* samt *utredningens förslag* i denna del och *yttrandena* härom återfinnes på s. 33—38 i propositionen.

Departementschefen

Den s. k. förföljningsrätten, vilken regleras i 16 § 1 mom. jaktlagen, innebär att den som på eget jaktområde sårat villebråd så, att det faller på annans jaktområde inom 100 meter från gränsen av det förra området, får tillvarata och behålla villebrådet. Är det fråga om älg, hjort eller rådjur, gäller dock att den jagande inte får bortföra djuret utan ojäviga vittnen och att han inom viss tid måste underrätta jakträtts- eller markinnehavaren eller någon av deras folk.

Förföljningsrätten har under årens lopp befunnits medföra olägenheter i olika hänseenden. Den har visat sig uppamma s. k. rågångsskytte, en jaktform som innebär stora risker för såväl vådaskott mot människor som skadskjutning av villebråd. Svårigheter att uppfylla de föreskrivna formaliteterna har vidare givit upphov till onödiga stridigheter rågrannar emellan. I skydd av förföljningsrätten torde även ha idkats en hel del i realiteten olovlig jakt. Förföljningsrätten är också ägnad att uppmuntra till jakt på fastighet som till följd av ringa areal är olämplig som jaktområde. På grund av de yppade olägenheterna har jaktutredningen föreslagit att förföljningsrätten avskaffas. Med få undantag har remissorganen tillstyrkt förslaget. Även jag anser mig böra biträda detta; jag förordar således att 16 § 1 mom. jaktlagen upphävs. Detta påkallar en redaktionell jämkning i 31 § 1 mom. samma lag.

Det har ifrågasatts huruvida rättsordningen efter slopande av förföljningsrätten ger tillräckligt skydd mot att skadskjutet vilt åsamkas lidande. Härvidlag må först erinras om att förföljningsrätten är en *rätt att tillägna sig* villebråd i vissa fall. Oberoende av denna rätt torde av allmänna rättsgrundsatser följa att envar, som råkat skada vilt djur, har *rätt att uppspara och döda* djuret, om så erfordras för att bespara detta oskäligt lidande. Den, som sårat djur vid jakt, har enligt 1 § andra stycket jaktstadgan t. o. m.

skyldighet att vidta erforderliga åtgärder för djurets uppspårande och dödande. Jaktutredningen hävdar att denna i jaktstadgan föreskrivna skyldighet inte skulle sträcka sig utöver vederbörandes eget jaktområde. Enligt min mening finns dock inte anledning anta annat än att skyldigheten gäller oberoende av jakträtten till marken. En annan sak är att det dödade villebrådet givetvis tillfaller jakträttsinnehavaren. Till stöd för min mening må även få åberopas ett uttalande i prop. 1950: 216 angående ändrad lydelse av 2 § jaktlagen. Som motiv för sitt ställningstagande i viss del av den lagstiftningsfrågan yttrade föredragande statsrådet att av föreskrifterna i 1 § jaktstadgan framgår att den, som skadskjutit ett djur, har både rätt och plikt att följa och döda djuret även längre bort från jaktområdets gräns än 100 meter. Detta uttalande föranledde ingen erinran från riksdagens sida. Eftersom bestämmelsen i jaktstadgan är straffsanktionerad, är det överflödigt att, på sätt jaktutredningen förordat, i jaktlagen införa en bestämmelse om straff för jagande som undandrar sig att begagna medgivande att spåra och döda av honom sårat djur på annans jaktområde.

I 16 § jaktlagen behandlas också det fall att älg, hjort eller rådjur, som sårats vid lovlig jakt, tagit sin tillflykt utanför den jagandes jaktområde men inte fallit inom 100 meter från gränsen. Den jagande har då inte förföljningsrätt, men enligt 2 mom. är han likväl pliktig att skyndsamt underrätta jakträtts- eller markinnehavaren eller någon av deras folk om det inträffade. Med hänsyn till räckvidden av 1 § jaktstadgan torde man inte behöva av djurskyddsskäl bibehålla och än mindre, såsom utredningen föreslagit, utbygga detta stadgande. Däremot finns andra skäl för att bibehålla bestämmelsen. För jakträttsinnehavaren är det nämligen ett påtagligt intresse att bli varskodd om att värdefullt högvilt fallit eller efter skadskjutning avlivats på hans jaktområde eller där löper omkring skadskjutet. Han får på så sätt tillfälle att nyttiggöra villebrådet, vilket kanske eljest skulle gå till spillo. Hans folk samt markinnehavaren och dennes folk kan antas vara beredda att i detta hänseende tillvarata jakträttsinnehavarens intresse. Jag anser därför att underrättelseplikten enligt 16 § 2 mom. bör bibehållas och att bestämmelsen bör undergå endast redaktionella jämkningar. För att fylla sitt ändamål bör underrättelsen givetvis komma skyndsamt och även innefatta så noggrann upplysning som möjligt om var villebrådet är att finna.

Uraktlåtenhet att fullgöra underrättelseplikt enligt 16 § 2 mom. jaktlagen bestraffas jämlikt 33 § med dagsböter där ej å förseelsen följer straff enligt allmänna strafflagen. Med hänvisningen till strafflagen åsyftas enligt lagmotiven straffbestämmelsen för djurplågeri. Det vill därför synas som om hänvisningen inte är väl förenlig med de skäl som, enligt vad jag nyss anfört, motiverar underrättelsepliktens bibehållande. Jag förordar därför att hänvisningen får utgå ur lagtexten. Av enahanda orsak bör förseelsen inte längre ligga under allmänt åtal på sätt stadgas i 34 § första stycket jaktlagen.

Lagrådet

I anslutning till departementschefens uttalande om rätt att uppspåra och döda djur har lagrådet i sitt uttalande anfört.

Det är uppenbart att den som påträffar sårat villebråd äger döda djuret, om detta erfordras för att bespara djuret oskäligt lidande. Det måste också anses föreligga en befogenhet att i sådant syfte förfölja eller uppspåra ett sårat djur. Befogenheten i dessa hänseenden vilar på allmänna rättsgrundsatser. Hur långt befogenheten i det särskilda fallet sträcker sig blir beroende av en avvägning av de skilda intressen — djurskyddsintresset och andra — som kunna föreligga. Det hade givetvis varit önskvärt, om den nu äsyftade, på allmänna rättsgrundsatser byggda befogenheten — vilken kommer att aktualiseras vid förföljningsrättens upphävande — kunnat närmare regleras i jaktlagen. Med hänsyn till den avgörande betydelse som måste tillmätas omständigheterna i det enskilda fallet får dock frågan överlämnas till rättstillämpningen. I sakens natur ligger att därvid särskilt avseende kommer att fästas vid en sådan omständighet som att vederbörande anmält förhållandet till markägaren eller myndighet, även om någon skyldighet att göra sådan anmälan i och för sig icke förelegat.

Motion II: 950

I motionen, som delvis redovisats under föregående avsnitt, framföres jämväl erinringar mot propositionens förslag, såvitt avser upphävande av förföljningsrätten.

Ytterligare ett märkligt exempel på jakträtten som ett »utflöde av jordägarerätten» är regeringens förslag att slopa den s. k. *förföljningsrätten*. Hittills har en jägare haft rätt till ett skjutet villebråd om det fallit inom 100 meter innanför annans jaktområde. Nu skall detta bli förbjudet. Grundsatsen är alltså: inte den som jagar och skjuter på lovlig mark, utan den som *äger mark* dit villebrådet eventuellt tar sin tillflykt efter ett dödande eller sårande skott har rätten att tillgodogöra sig bytet. Ju mera mark en sådan ägare har, ju större utsikter att jägare i sämre ekonomisk belägenhet måste avstå sitt byte åt den förstnämnde.

Därtill har man helt förbisett *djurskyddssynpunkterna* som flera remissinstanser har anfört som skäl för att avslå förslaget i denna del. En följd av det nya förslaget är också anmälningsplikt och nya straffbestämmelser för att vidmakthålla förbudet.

Motionen II: 953

Motionären, som yrkar att förslaget om ändring i 16 § jaktlagen måtte avslås, anför att det främsta motivet för att avskaffa förföljningsrätten tycks vara att man menat att den favoriserar de mindre jordägarna på de störres bekostnad. Enligt motionären kan emellertid denna favör med fog anses utgöra en liten kompensation för den skada och det intrång, som ägare av mindre gårdar får finna sig i genom att det vilda, som uppehåller sig på

större egendomar, i betydande utsträckning betar på smågårdars åkerfält och gården. I motionen påpekas därefter att även ur djurskyddssynpunkt allvarliga anmärkningar kan riktas mot den föreslagna lagändringen.

Justeringar i gällande lag om rätt till jakt bör utformas så, att de ger det vilda ett bättre skydd och sparar onödigt lidande och inte enbart syftar till att under alla förhållanden trygga jakträttsinnehavarens ensamrätt till det vilda som permanent uppehåller sig på hans jaktmarker eller tillfälligt passerar däröver. I likhet med vad en av remissinstanserna hävdar är det otvivelaktigt så, att förslaget skjuter djurskyddssynpunkterna alltför mycket i bakgrunden. I ett år 1954 av jaktutredningen avgivet yttrande i detta ärende framhölls också: »Otvivelaktigt innebär ett borttagande av rätten att förfölja och tillvarataga villebråd att risken ökas för att skadskjutet djur, som passerar rågången, lämnas åt sitt öde. Härigenom kan villebrådet komma att tillfogas större lidande än nödvändigt och även komma att förfaras i större utsträckning än för närvarande.» Detta uttalande har samma giltighet i dag som när detsamma avgavs.

Särskilda bestämmelser för vissa djurarter

Beträffande *gällande rätt* hänvisas till s. 40 i propositionen.

Utredningen

Jaktutredningens förslag bygger på en framställning till Kungl. Maj:t av Svenska naturskyddsföreningen och Sveriges ornitologiska förening rörande fridlysningsbestämmelser och jakttider. Jaktutredningen biträder föreningarnas önskemål om utmönstring ur 15 § 1 mom. jaktlagen av berguv, korp och mård. Under hänvisning till den starkt ökade förekomsten av björktrast (snöskata) i det syd- och mellansvenska odlingslandskapet under senare år och till därav följande skadegörelse i bär- och fruktodlingar föreslår utredningen å andra sidan att denna fågelart tas upp i förevarande lagrum. Beträffande 14 § 2 mom. föreslår utredningen vidare att den ytterligt sällsynta och helt harmlösa hasselmusen inte längre inbegrips bland de djur som får dödas av envar. Jaktutredningen ansluter sig också till föreningarnas förslag att under stadgandet i 18 § 1 mom. jaktlagen angående kronans rätt till vissa djur även skall hänföras glada, berguv, jaktfalk, pilgrimsfalk och stork. Slutligen förordar utredningen att 37 § ändras så att sistnämnda fåglars ägg och bon blir skyddade i likhet med örnens. Samtliga remissinstanser har tillstyrkt förslaget i dessa delar eller lämnat det utan erinran.

Departementschefen

I likhet med remissinstanserna biträder jag jaktutredningens förslag om ändringar i 14 § 2 mom., 15 § 1 mom., 18 § 1 mom. och 37 § jaktlagen. Såsom anmärkts av bl. a. vetenskapsakademiens naturskyddskommitté bör härjämte i 14 § 2 mom. ordet »möss» utbytas mot »husmöss och skogsmöss». Den sällsynta djurarten buskmus får härigenom ökat skydd. Till de i 18 §

1 mom. uppräknade djurslagen torde även böra fogas brun glada. De ytterligare justeringar, som ifrågasatts först under remissbehandlingen, är jag inte beredd att tillstyrka.

Ändringen i 18 § 1 mom. påkallar följdändringar i 18 § 2 mom., 29 § 1 mom., 30 § och 31 § 1 mom.

Rätten att döda annans katt

Beträffande *utredningens förslag* och *remissyttrandena* häröver hänvisas till s. 43 och 44 i propositionen. Här må anmärkas att *tredje lagutskottet* i sitt *utlåtande nr 9 år 1961* behandlat förslag om ändring i 23 § jaktlagen angående rätt att döda katt. Beträffande tolkningen av uttrycket »utanför gård eller trädgård» anförde utskottet.

Vissa motivuttalanden till stadgandet synes jämte dess ordalydelse närmast tyda på att från område där dödande av katt får ske undantagits varje gård och trädgård. Att stadga undantag allenast för kattägarens egen tomt kan vidare förefalla opåkallat, då den som där förfogar över jakträtten är ägaren själv. I ett rättsfall (se Svensk Juristtidning 1958 s. 85) har emellertid uttrycket givits den tolkningen att katt, som anträffas i jakträttsinnehavarens gård eller trädgård, får dödas av denne och hans folk.

Avslutningsvis uttalade utskottet att frågan huruvida det är möjligt att genom en lagändring undanröja föreliggande oklarhet med nu gällande bestämmelse om rätt att döda katt samt huruvida — utan att nödig hänsyn till viltvården eftersättes — den enskilde kattägarens intressen kan tillgodoses i högre grad än nu synes vara fallet torde förtjäna att beaktas.

Riksdagen godkände utskottets hemställan att motionen jämte utlåtandet måtte överlämnas till utredningen.

Departementschefen

Enligt äldre jaktlagstiftning hade var och en, som i skog eller hage anträffade katt, rätt att döda djuret. För att hindra förföljelse av okynne in-skränkte 1912 års jaktlag rätten att döda katt så att den tillkom endast jakträttsinnehavaren och hans folk. Samtidigt blev av viltvårdsskäl rättigheten territoriellt utvidgad till att gälla så snart katt anträffas utanför gård eller trädgård. Bestämmelsen har utan ändring upptagits i nu gällande jaktlag i 23 §, den s. k. kattparagrafen.

Såsom kattparagrafen tolkas av rättspraxis har jakträttsinnehavaren rätt att på sin egen gård eller trädgård fånga och sedermera låta avliva annans katt, som anträffas utanför gård eller trädgård där den hör hemma. I skydd av denna rätt har man på sina håll i förvärvssyfte systematiskt lockat till sig andras katter för avyttring. Detta är ett uppenbart missbruk som givetvis bör stävjas.

Jaktutredningen har ansett sig kunna komma till rätta med problemet

genom att betrakta dödande av katt enligt 23 § såsom jakt i jaktlagens bemärkelse. Härigenom skulle enligt utredningen bl. a. vinnas att det i 19 § stadgade förbudet mot att locka villebråd från annans jaktområde bleve tillämpligt beträffande katt. Emellertid står remissorganen i stor utsträckning främmande för ett sådant betraktelsesätt. Ej heller jag finner det naturligt att i katten se ett villebråd. Problemet måste därför lösas på annan väg.

Olägenheterna av kattparagrafen tycks i huvudsak vara begränsade till tätbebyggda områden. Det kunde därför övervägas att upphäva paragrafen såvitt rör tomter inom dylika områden. Ett så radikalt steg skulle emellertid kunna alltför mycket inkräkta på tomtägarnas möjligheter att värna fågellivet. Jag förordar i stället att till paragrafen fogas ett tillägg varigenom rätten att döda annan tillhörig katt inom områden med stadsplan eller byggnadsplan görs beroende av tillstånd av polismyndigheten. En sådan lösning medger hänsynstagande till skiftande förhållanden och behov. I en del fall torde polisen finna att tillstånd kan utan olägenhet medges generellt. I andra fall åter kan det finnas påkallat att fordra individuella tillstånd. Tillstånden kan också begränsas till viss årstid eller på annat sätt.

Om kattparagrafen förses med det nu förordade tillägget, torde samtidigt dess nuvarande innehåll böra anpassas till praxis så, att bestämmelsen uttryckligen kommer att avse katt som anträffas utanför gård eller trädgård där den hör hemma.

Motionen II: 952

I motionen framhålles att det i stor utsträckning förekommer att samvetslösa människor i skydd av ifrågavarande stadgande fångar grannarnas katter i med lockbete försedda burar och att katterna därefter försäljes som försöksdjur. Motionären finner det i högsta grad otillfredsställande att jaktlagen är så utformad att den legaliserar dylik stöld av andras sällskapsdjur och anser därför att 23 § helt skall utgå.

Till stöd för motionens andrahandsyrkande (se ovan s. 10) anföres därefter.

Skulle detta yrkande ej vinna bifall, bör viss ändring företagas i den nu föreslagna utformningen av paragrafen. Enligt förslaget skulle katt få dödas så snart den påträffas utanför gård *där den hör hemma*. Det är en skärpning av nu gällande regel att katt får dödas om den befinner sig utanför gård eller trädgård. — — —

Paragrafen har utökats med en bestämmelse att inom område med stadsplan eller byggnadsplan erfordras dock tillstånd av polismyndighet. Därigenom skapar man viss kontroll över dem som har rätt att fånga eller avliva katt i en del samhällen. Men överallt i småsamhällena och byarna på landsbygden, där inga planbestämmelser eller endast utomplansbestämmelser gäller, skulle ej denna del av lagen tillämpas. Det är önskvärt och nödvändigt att likartade bestämmelser tillämpas inom all bebyggelse.

Vildkaninfrågan

I propositionen finnes på s. 45—50 redogörelse för *vildkaninens inplantering och spridning* i landet, *lagbestämmelser* och andra *vidtagna åtgärder* samt *utredningens förslag* och *yttrande* däröver, till vilken framställning utskottet får hänvisa.

Frågans behandling vid 1962 års riksdag

Detta spörsmål har i anledning av motioner behandlats av *tredje lagutskottet* i dess *utlåtande nr 41 år 1962*. Utskottet har uttalat att med avseende på Gotland full enighet torde råda om att vildkaninen utgör ett så svårartat problem, att radikala åtgärder är erforderliga. Utskottet har vidare omnämnt, att i ett flertal remissyttranden även undersrukits att den av vildkaninen vållade skadegörelsen är omfattande också i de södra delarna av landet. Beträffande användandet av klorpikringas vid bekämpandet av vildkaninen uttalade utskottet.

Jaktutredningen har för sin del fäst stora förhoppningar vid användningen av klorpikrin. Den nu framlagda rapporten om de vetenskapliga försök, som företagits med gasen, synes emellertid utskottet ägnad att inge avsevärda betänkligheter från djurskyddssynpunkt mot en allmän användning därav. Mot bakgrunden av vad som i rapporten framhållits om klorpikrinets verkningar i lägre koncentrationer, förutsätter utskottet att, innan vidare användning av gasen beslutas, frågan göres till föremål för fortsatta överväganden från djurskyddssynpunkt.

Angående jaktutredningens förslag om särskilda åtgärder med avseende å Gotland borde enligt utskottets mening de bestämmelser, vartill förslaget kan föranleda, ges sådan utformning att de i tillämpliga delar kan utsträckas att gälla även i andra delar av riket. Utskottet ifrågasatte emellertid om icke syftet kunde nås med mindre administrativ omgång och jämväl i övrigt enklare medel än utredningen avsett.

I den ena motionen, II: 59, föreslogs att å område, där Kungl. Maj:t så beslutar, fångst av vildkanin med iller och nät under viss bestämd tid skulle vara tillåten för envar samt att för utövande av sådan fångst lösande av jaktkort ej skulle vara erforderligt. Härom anförde utskottet.

Motionen II: 59 anvisar en mera radikal utväg än den som ett återinförande av vildkaninlagen erbjuder. Den sålunda föreslagna lösningen har avvisats av jaktutredningen. Såsom tidigare närmare redovisats har invändningar mot förslaget också gjorts i flera av remissyttrandena i det förevarande ärendet. Härvid har bl. a. åberopats att respekten för jakträtten skulle äventyras. Vidare har anförts att annan jakt skulle försvåras och att viltet i markerna skulle störas. Det har även framhållits att risk förefunnnes för att kaninjägarna skulle tillägna sig också annat villebråd.

Utskottet vill i denna del till en början erinra om att det enligt motionen skall ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut om att jakt, varom här

är fråga, skall få förekomma inom visst område. Det torde kunna förutsättas att Kungl. Maj:t vid den föregående prövningen inhämtar yttrande i saken från berörda myndigheter och organisationer — exempelvis hushållningssällskap och jaktvårdsföreningar — vilka således i varje särskilt fall kan uttala sig om behovet av åtgärden liksom om exempelvis lämplig tid för jakten och det område ett förordnande bör avse. Ett beslut av förevarande art skall självfallet förutsätta att ett verkligt behov av jakten i fråga förefinnes. Kaninstammen skall alltså ha blivit otillbörligt stor, något som i sin tur torde förutsätta att jaktvården någonstades eftersatts. Det skulle alltså i avsevärd mån bli beroende av jakträttshavarna själva, om bestämmelserna skulle komma att sättas i kraft eller ej. Ett stadgande i enlighet med vad som föreslagits i motionen II: 59 torde över huvud taget få sin största effekt just genom den preventiva verkan. Risken av att förordnande om fri jakt på vildkanin med iller och nät annars kunde komma att meddelas, torde nämligen ofta få den, som eljest skulle vara benägen att bevara kaninstammen på sitt område, att i erforderlig mån hålla nere beståndet. Ett förordnande om fri jakt av nu ifrågavarande slag är visserligen förenat med den nackdelen att också de jakträttsinnehavare inom området drabbas, vilka fullgjort vad på dem ankommit för att hålla vildkaninstammen nere. I praktiken torde emellertid jakten av naturliga skäl koncentreras till de områden där vildkaninhärdar förekommer. Det torde vidare icke komma i fråga att Kungl. Maj:t låter förordnandet gälla under längre tidrymd än vad som är av behovet påkallat. Vad härefter angår risken för att annan jakt kunde störas och övrigt vilt oroas i alltför stor utsträckning, därest vildkaninjakt med iller och nät släpptes fri för envar, synes dessa olägenheter i väsentlig mån bli undanröjda om jakten i fråga inskränktes till förslagsvis månaderna januari och februari. Den tiden torde för övrigt i allmänhet också vara den lämpligaste för dylik jakt. Det bör självfallet också åligga utövarna av kaninfångsten att bedriva denna under hänsyn till annan jakt och med aktgivande på att viltet i markerna icke störes i vidare mån än vad som är oundgängligen nödvändigt. Därest — i likhet med vad som gällde enligt 1935 års vildkaninlag — vid jakt, varom nu är fråga, varken skjutvapen eller hund finge medföras, skulle kontrollen av att icke olovlig jakt samtidigt förekommer underlättas i avsevärd mån. Vidare må anmärkas att för utövarna av jakt utav här förevarande art bör gälla de inskränkningar i fråga om rätten att beträda annans mark liksom den skadeståndsskyldighet som jakträttsinnehavare är underkastade enligt jaktlagen.

Utskottets hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte såsom sin mening giva till känna vad utskottet anfört i anledning av motionerna bifölls av riksdagen.

Departementschefen

De i 24 § jaktlagen givna bestämmelserna till skydd mot viltskador på gröda, skog och plantering har visat sig otillräckliga såvitt rör vildkaninens härjningar. Jaktutredningen har föreslagit aktiva åtgärder reglerade genom en särskild lag om bekämpande av vildkaninen inom Gotlands län. Förslaget har i stort sett vunnit remissinstansernas gillande. Tredje lagutskottet, som med anledning av motioner sedermera behandlat vildkaninfrågan, har i sitt av riksdagen godkända utlåtande ifrågasatt om inte syftet skulle kunna nås med mindre administrativ omgång och jämväl i övrigt enklare medel än ut-

redningen avsett. Å andra sidan har utskottet förordat i visst hänseende mera radikala åtgärder samt hemställt att de nya bestämmelserna görs tillämpbara även annorstädes än på Gotland. Vad i ärendet förekommit föranleder mig till följande ställningstagande.

Bestämmelserna i 24 § 1 mom. jaktlagen, vilka avser skador av allt slags vilt, är, som också lagutskottet framhållit, tämligen omständliga och mindre väl lämpade för kaninbekämpandet. Enligt min mening bör dock inte nu övervägas att reformera dessa bestämmelser. Bekämpandet av vildkaninen bör i stället huvudsakligen baseras på regler som är direkt inriktade på detta skadedjur. Sådana regler finns redan nu i 24 § 2 mom., som ger markinnehavare och hans folk rätt att fånga vildkanin även om jakträtten tillkommer annan. Denna rätt gäller dock endast om kaninerna skadar gröda och skadan är avsevärd. Enligt min mening bör även annan växtlighet, t. ex. skogsplanteringar, få samma skydd, och markinnehavaren bör få rätt att i förebyggande syfte ingripa redan innan skada ens kan påvisas. Jag förordar således att nämnda begränsningar får utgå ur lagtexten. Denna bör samtidigt på förekommen anledning jämkas så, att därav tydligare framgår att markinnehavaren får för fångsten anlita även medhjälpare som eljest inte tillhör hans folk.

De nuvarande bestämmelserna i 24 § jaktlagen reglerar endast förhållandet mellan innehavare av mark och innehavare av rätten till jakt på samma område. För det fall att inom större område avsevärd skada orsakas av vildkaniner bör, i anslutning till vad som föreslagits i en av förenämnda riksdagsmotioner, i lagen öppnas möjlighet för Kungl. Maj:t att ge fritt för envar att där fånga vildkaniner och behålla fångade djur. Såsom utskottet antytt torde redan förefintligheten av en dylik möjlighet vara ägnad att uppfordra jakträttsinnehavare att beflita sig om att avjaga kaninbeståndet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i förekommande fall meddela närmare föreskrifter rörande villkoren för fångsten. I allmänhet lär därvid inte böra tillåtas att andra hjälpmedel medförs än iller och nät. Vad i 17 och 25 §§ jaktlagen är stadgat om förbud i vissa fall för jakträttsinnehavare att jaga på gård, trädgård eller åker samt om skadeståndsskyldighet för jakträttsinnehavare bör i lagen förklaras skola i tillämpliga delar gälla för den som idkar fångst av förevarande slag. De nu föreslagna lagbestämmelserna kan lämpligen upptas som ett nytt stycke i 24 § 2 mom. jaktlagen.

Såsom lagutskottet anmärkt bör inte krävas jaktvårdsavgift för fångst som bedrivs enligt de nu avhandlade särskilda reglerna rörande vildkaniner. Bestämmelse härom bör inflyta i 26 § jaktlagen.

Utöver de lagändringar, som jag hittills förordat, erfordras emellertid regler som möjliggör ett mera aktivt och systematiskt bekämpande av vildkaniner. På sätt jaktutredningen föreslagit bör därför länsstyrelsen kunna beträffande visst område förordna om planmässig jakt på vildkanin genom därtill särskilt utsedda jägare. Ändamålet med sådan jakt bör vara att så långt möjligt utrota kaninstammen inom området. För att trygga jaktens ostörda gång kan det finnas behövt att förbjuda annan än de särskilda

jägarna att jaga, döda eller fånga vildkaniner inom området, oaktat jaktlagen ger honom rätt därtill. Även en del mera speciella bestämmelser i jaktlagen kan visa sig hinderliga för ett effektivt kaninbekämpande. Länsstyrelsen bör därför äga föreskriva de undantag från bestämmelserna i jaktlagen, som kan finnas nödiga för den särskilda jaktens ändamålsenliga bedrivande. Det bör också få ankomma på länsstyrelsen att bestämma hur det skall förfaras med djur som dödas eller fångas vid jakten, varvid även livsmedelshygieniska synpunkter skall beaktas. Förseelser mot länsstyrelsens föreskrifter bör i 33 § beläggas med bötesstraff och i 34 § läggas under allmänt åtal.

För fall, då länsstyrelse förordnar om jakt på vildkanin genom särskilt utsedda jägare, bör länsstyrelsen få befogenhet att medge erforderliga undantag också från bestämmelserna i jaktstadgan. Vad beträffar det i 3 § jaktstadgan upptagna förbudet mot jaktutövning med gift bör det därvid åligga länsstyrelsen att handla i samråd med veterinärstyrelsen. Den för kaninbekämpandet rekommenderade giftgasen klorpikrin har visserligen vid företagna prov visat sig kunna i lägre koncentrationer vara mindre lämplig från djurskyddssynpunkt. Såsom gasen används i praktiken riskeras emellertid knappast olägenheter av detta slag. Givetvis bör dock gasen främst nyttjas där kaningrytens beskaffenhet och förhållandena i övrigt är ägnade att befordra en snabb effekt.

I fråga om behovet och sammansättningen av särskilda kaninskadennämnder samt övriga organisatoriska spörsmål torde länsstyrelserna böra få fria händer att laga efter lägligheten.

Beträffande finansieringen av kaninbekämpandet torde jag senare få återkomma till Kungl. Maj:t.

Motionen II: 946

Motionären påpekar att jaktutredningens förslag rörande Gotland diskuterade bl. a. förbud för annan än av länsstyrelsen utsedda särskilda jägare att fånga vildkanin, oaktat jaktlagen ger honom rätt därtill. Motivet till detta eliminerande, fortsätter motionären, av den som annars borde ha de största förutsättningarna för en effektiv insats mot kaninerna, markinnehavaren, må på grund av särskilda omständigheter på Gotland där vara bärande men är det på fastlandet avgjort icke, och utskottet torde knappast med sitt önskemål om lagbestämmelsernas allmängiltighet ha avsett just denna inskränkning i jakträtten. I vart fall var en förutsättning för utskottets enhällighet två meningar i utlåtandet, vilka har sådan väsentlig betydelse att de bör inarbetas i lagtexten. Motionären avser därvid *dels* uttalandet att »det torde kunna förutsättas att Kungl. Maj:t vid den föregående prövningen inhämtar yttrande i saken från berörda myndigheter — exempelvis hushållningssällskap och jaktvårdsföreningar — vilka således i varje särskilt fall kan uttala sig om behovet av åtgärden liksom om exempelvis lämplig tid för jakten och det område ett förordnande bör avse», *dels* uttalandet att »det

torde vidare icke komma i fråga att Kungl. Maj:t låter förordnandet gälla under längre tidrymd än vad som är av behovet påkallat».

Beträffande hemställan om förbud mot användande av klorpikrin uttalas slutligen i motionen:

I sitt yttrande synes departementschefen förorda användning av klorpikringas för kaninutrotning. Någon vidare utredning utöver den, som tredje lagutskottet 1962 ansåg sig icke kunna godtaga, har emellertid icke presterats. Det torde därför även nu vara skäl i att ytterligare överväga frågan ur djurskyddssynpunkt.

Frågan om jaktskadeskydd

Den 28 februari 1953 avgav 1949 års jaktutredning betänkande med förslag angående ansvarighetsförsäkring för jägare (stencilerat). Betänkandet remissbehandlades men föranledde därefter inte någon åtgärd. Den 30 juni 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt jaktutredningen att verkställa översyn av betänkandet. Med anledning härav utarbetades inom utredningen en den 19 april 1962 dagtecknad promemoria med förslag beträffande det allmännas medverkan för tillkomsten av ett allmänt skadeskydd vid jakt (stenc. 1962: 7), vilken promemoria med skrivelse den 10 juli 1962 av utredningen överlämnades till Kungl. Maj:t. Även det senare förslaget har remissbehandlats.

Departementschefen

De förenämnda förslagen avser båda ett obligatorium, ehuru utformat på olika sätt. Redan i 1953 års betänkande uttalades att frekvensen av skador i samband med jakt är jämförelsevis ringa och att det därför kunde ifrågasättas om någon obligatorisk ansvarighetsförsäkring behövde införas. Den sedermera verkställda utredningen ger närmast vid handen att skadefrekvensen på de senare åren snarast sjunkit något.

I promemorian framhålls att ersättning för jaktskada kan utgå även på grund av den allmänna sjukförsäkringen, yrkesskadeförsäkringen och den allmänna tilläggspensionsförsäkringen. Den kraftiga utbyggnad av socialförsäkringarna, som nyligen ägt rum, har uppenbarligen i motsvarande mån minskat behovet av ett speciellt skydd för jaktskadornas offer. Dessutom blir enskilda och kollektiva liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar allt vanligare. Här må även erinras om det efterlevandeskydd som praktiskt taget alla anställda erhållit genom de avtalsenliga grupplivförsäkringarna.

Utredningen framhåller vidare att jägarna utan svårighet och på goda villkor kan få kollektiva ansvarighetsförsäkringar samt att de gängse hemförsäkringarna inbegriper ansvarighetsförsäkring för bl. a. skador i samband med jakt. Sistnämnda förhållande — som har sin motsvarighet i fråga om lantbruksförsäkringarna — utgör en väsentlig nyhet i jämförelse med läget år 1953. Med hänsyn till hem- och lantbruksförsäkringarnas snabba utbredning skulle en obligatorisk jägarförsäkring komma att leda till omfatt-

tande dubbelförsäkring med därav följande onödiga premieutgifter för den enskilde jägaren.

De nu ur promemorian och vissa remissyttranden återgivna synpunkterna har kommit det övervägande antalet remissorgan att ställa sig mer eller mindre avvisande till obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare. Även jag finner att tanken på att i en eller annan form åstadkomma ett speciellt jaktskadeskydd nu kan avföras från dagordningen.

Motionerna I: 788 och II: 951

I motionerna, som är undertecknade av tillhoppa tjugoen av riksdagens ledamöter, föreslås att Kungl. Maj:t till nästa års riksdag skall framlägga förslag om en obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare i huvudsak utformad på sätt framgår av försäkringsinspektionens nedan intagna yttrande. Motionärerna framhåller att två sakkuniga i jaktutredningen anmält avvikande mening och ansett att utredningen bort föreslå obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare i stället för ett slags allmänt skadeskydd vid jakt. Enligt motionerna har av nio remissinstanser fem ställt sig avvisande till tanken på obligatorisk ansvarighetsförsäkring men av dessa har endast ett remissorgan avböjt varje form av obligatorium. I återstående fyra remissyttranden förordas obligatorisk ansvarighetsförsäkring. Av särskilt intresse anser motionärerna *försäkringsinspektionens yttrande* vara, ur vilket följande citeras.

Såvitt framgår av föreliggande uppgifter uppkommer skador i samband med jakt i ganska ringa utsträckning. Med hänsyn härtill är det icke något tungt vägande samhällsintresse att en obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare införes. Det bör emellertid observeras att krav på en obligatorisk dylik försäkring — som medför en mycket obetydlig ekonomisk belastning för den enskilde jägaren — sedan många år tillbaka framförts av representanter för en övervägande majoritet bland landets jägare och att det icke från något håll ifrågasatts, att utgifterna för försäkringen skall bestridas med andra medel än dem, vilka jägarna själva sammanbringa genom att erlägga jaktvårdsavgift. På grund av dessa speciella förhållanden synes det försäkringsinspektionen icke föreligga anledning för statsmakterna att undandraga sig den lagändring och de administrativa beslut, som kräves för genomförande av en ansvarighetsförsäkring för alla jägare, finansierad av medel från jaktvårdsfonden. Försäkringsinspektionen tillstyrker därför, att en ansvarighetsförsäkring, omfattande alla jägare och helt finansierad på nysnämnda sätt, med det snaraste kommer till stånd.

Enligt försäkringsinspektionens uppfattning är den ändamålsenligaste lösningen att jaktskadeskyddet gives formen av en kollektiv ansvarighetsförsäkring för alla jägare, vilken tecknas hos något av de i Sverige koncessionerade försäkringsbolagen och för vilken — efter lagändring — premien bestrides av medel från jaktvårdsfonden. Anbud synes böra inhämtas från ett antal försäkringsbolag, som har grundlig erfarenhet av ansvarighetsförsäkring, varefter avtal kan slutas med det bolag, som avgivit det anbud som finnes vara det fördelaktigaste. Inspektionen vill framhålla, att med hänsyn till affärens begränsade ekonomiska räckvidd anledning icke finnes att för ändamålet inrätta en pool, till vilken samtliga försäkringsbolag med koncession för ansvarighetsförsäkring eller ett större antal dylika bolag ansluter sig.

Utplantering av vilt m. m.

Härom anföres följande i propositionen.

Med skrivelse den 17 maj 1960 har 1949 års jaktutredning avgett förslag till kungörelse angående förbud mot utplantering av vissa djurarter, m. m. Förslaget har remissbehandlats och därefter i viss del omarbetats av utredningen. Huvudbestämmelsen i förslaget avser att hindra okontrollerad utplantering av vissa djur, som kan skada vildnad eller växtlighet eller är främmande för vår fauna. Förslaget innehåller också en kompletterande bestämmelse om skyldighet för den, som innehar djur av ifrågavarande slag, att hålla djuret instängt på betryggande sätt eller annorledes tillse att djuret inte kan vinna frihet.

En med den senare bestämmelsen likartad bestämmelse finns i 22 kap. 8 § byggningsbalken, där straff är stadgat för den som innehar vilda djur »och ej häktar eller stänger dem så inne, att de annans få ej kunna skada». Här må också erinras om strafflagens bestämmelser i 19 kap. 7—11 §§ rörande förgöring, vilka stadgar straff för bl. a. den som framkallar allmän fara för djur eller växter genom att sprida skadedjur. Byggningsbalkens ålderdomliga bestämmelser avser emellertid blott att skydda hemdjur, och ej heller strafflagens bestämmelser är tillräckligt omfattande för att tillgodose det med förslaget avsedda ändamålet.

Det torde, om riksdagen inte uttalar annan mening i samband med behandlingen av de i det föregående framlagda lagförslagen, ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser i nu berörda fråga.

Ikraftträdandet

Det föreslås att de nya bestämmelserna skall träda i kraft den 1 januari 1964 samt i vad de gäller jaktvårdsområde äga tillämpning jämväl å jaktvårdsområde, som bildats dessförinnan.

Lagrådet

Lagförslaget har icke föranlett någon erinran från lagrådets sida. Utskottet får erinra om lagrådets uttalande, som ovan intagits under rubriken »Förföljningsrätten».

Utskottet

Såsom närmare framgår av den tidigare redogörelsen behandlas i förvarande proposition fyra av 1949 års jaktutredning avgivna betänkanden, vilka efter remissbehandling övervägts inom Kungl. Maj:ts kansli och nu föranlett vissa förslag till ändringar i jaktlagen. Propositionen innehåller i huvudsak följande. Möjlighet öppnas för länsstyrelse att ur jaktvårdsområde utesluta fastighet, som väsentligen saknar betydelse för jaktvården. Lättnader föreslås beträffande bildande av jaktvårdsområde samt beträffande ändring av jaktvårdsområdes omfattning och av grunderna för jaktvården. Vidare förordas i propositionen att den s. k. förföljningsrätten avskaffas och att justeringar göres i de särskilda bestämmelserna för vissa djurarter. Förslag lämnas om ändring av 23 § jaktlagen, den s. k. kattparagrafen, innebärande bl. a. att rätten att döda annans katt inom område med stadsplan eller byggnadsplan göres beroende av polismyndighets tillstånd varjämte bestämmelser framlägges i syfte att utrota vildkaninen. Slutligen berörs i propositionen frågor rörande jaktskadeskydd och utplantering av vilt. Utskottet har samtidigt med propositionen behandlat de i anledning av denna väckta motionerna.

Beträffande först jaktvårdsområdena har departementschefen uttalat att denna form för utövning av jakt och jaktvård alltmer vunnit jordägarnas och jägarnas förtroende. Den på sina håll allt intensivare fastighetsbildningen har emellertid visat sig innebära vissa olägenheter för jaktvårdsområdena. Det har sålunda enligt propositionen väckt anstöt att ägare av fastighet, bildad för bostadsbebyggelse, kunnat göra anspråk på likställighet med övriga delägare i fråga om rätt till jakt på annans fastighet inom området. Ibland har nybildningen av fastigheter medfört att hundratal, för jaktvårdsområdets verksamhet ointresserade delägare tillkommit, vilket medfört att frågor, för vars avgörande fordras kvalificerad majoritet, fallit, oaktat alla aktivt jaktvårdsintresserade varit närvarande och röstat för positivt beslut. För att bemästra sådana och liknande olägenheter bör enligt departementschefen länsstyrelserna få befogenhet att ur befintligt jaktvårdsområde utesluta fastighet, som väsentligen saknar betydelse för jaktvården på området. Härvid avses främst nybildade fastigheter, vilka huvudsakligen utgör vad som på olika håll inom jaktlagen benämnes gård eller trädgård. Samtliga delägare i jaktvårdsområdet bör få tillfälle att yttra sig i ärende om uteslutning. Vidare föreslås att kravet på att jaktvårdsområde skall bestå av fastigheter, vilkas ägor bildar ett sammanhängande område, uppmjukas så att ägare av särskilda fastigheter må, i ändamål att befrämja jaktvården på fastigheterna, besluta att dessa helt eller delvis skall tillsammans utgöra jaktvårdsområde. Departementschefen anser att den fyra femtedels majoritet, som krävs för att bilda ett jaktvårdsområde, kan ha varit motiverad då områdesinstitutet var jämförelsevis oprövat men att tiden nu är mogen för att mildra majoritetskravet. Departementschefen före-

slår att talet sättes till tre fjärdedelar och att i överensstämmelse härmed den minoritet, mot vars nejroster jaktvårdsområdes beståndstid ej må förlängas, höjes från en femtedel till en fjärdedel. Enligt propositionen bör ändringar i områdets status kunna, om de sker på sammanträde för förlängning av beståndstiden, i regel få beslutas i den förenklade ordning, som är medgiven för förlängningsbeslutet. Bestämmelserna om sådana beslut föreslås också i några avseenden kompletterade och preciserade. Slutligen förordas en utökning av länsstyrelsens granskning av jaktvårdsområdes beslut och en förenkling av kungörande av länsstyrelsebeslut.

I motionen II: 950, vari föreslås att riksdagen måtte avslå propositionen under uttalande att jaktlagen bör omprövas med avsikt att tillgodose vissa i motionen och i remissyttranden framförda önskemål, hävdas att de ändrade majoritetstalen innebär att de stora jordägarna får en icke önskvärd ökad bestämmanderätt. I de likalydande motionerna I: 782 och II: 947 hemställs att riksdagen måtte avslå propositionen i de delar, som avser jaktvårdsområden och jakträttens utövande å fastigheter som saknar jaktlig betydelse, samt anhålla att Kungl. Maj:t måtte söka påskynda pågående utredningsarbete så att förslag till ändrad jaktlagstiftning kan framläggas snarast möjligt. Motionärerna understryker att det icke finnes belägg för att en sänkning av anslutningsprocenten skulle nämnvärt komma att underlätta områdesbildningen. Eftersom bildandet av jaktvårdsområde i hög grad är beroende av älgjaktens utövande, bör enligt motionärerna frågan om älgjaktens slutliga utformning och jaktvårdsområdesbildningen lösas i ett sammanhang. I de likalydande motionerna I: 787 och II: 949 framhålles att skäl ej föreligger att ändra majoritetsreglerna för bildande av jaktvårdsområde, varför förslaget härom avstyrkes. Däremot godtar motionärerna den föreslagna ändringen av dessa regler vid förlängning av jaktvårdsområdes bestånd. Mot bakgrund av gjorda investeringar kan det nämligen vara ett allmänt intresse att beslut om jaktvårdsområdes fortbestånd lättare kan fattas.

Utskottet delar den av utredningen, flertalet remissinstanser och departementschefen omfattade meningen att jaktvårdsområdena har en väsentlig betydelse för landets jaktkultur. Från denna utgångspunkt är det således angeläget att de ändringar i gällande bestämmelser göres som kan främja tillkomsten och vidmakthållandet av lämpliga jaktvårdsområden. Vad först gäller att komma till rätta med de påtalade nackdelarna av fastigheter, vilka kan anses sakna värde i jaktavseende, framlade utredningen ett mycket långt gående förslag, som bl. a. innebar att endast s. k. skyddsjakt fick bedrivas å sådan fastighet. Utskottet hälsar med tillfredsställelse att departementschefen icke godtagit denna ståndpunkt. Den av departementschefen i stället förordade lösningen, som ej medför inskränkning i jaktutövningsrätten för fastigheter av nämnt slag, är enligt utskottets mening däremot väl avvägd. Utskottet anser jämväl att propositionens förslag om ändrade majoritetstal kommer, och då särskilt i trakter med begynnande tätbebyggelse, att gagna det angivna syftet beträffande jaktvårdsområden. Utskottet biträ-

der även övriga av departementschefen föreslagna ändringar i denna del. Förslag har motionsvis väckts att låta dessa spörsmål anstå i avbidan på ny lagstiftning angående älgjakten. Utskottet anser emellertid att, även om utredningen enligt uppgift avser att slutföra sitt uppdrag under 1964, så lång tid torde komma att förflyta innan proposition om älgjakten kan föreläggas riksdagen, att ett avslag nu skulle medföra ett icke önskvärt uppskov av möjligheterna att förbättra reglerna om jaktvårdsområden. Utskottet tillstyrker sålunda bifall till propositionen i denna del.

Den s. k. förföljningsrätten, som regleras i 16 § jaktlagen, innebär att om under lovlig jakt sårat villebråd faller å annans jaktområde inom 100 meter från den jagandes område får jägaren tillvarata och behålla villebrådet. Beträffande älg, hjort och rådjur gäller vissa inskränkningar. I propositionen anges att förföljningsrätten medfört olägenheter. Den har sålunda bl. a. uppammat s. k. rågångsskytte och givit upphov till onödiga stridigheter mellan grannar. Förföljningsrätten är också ägnad att uppmuntra till jakt på fastighet som till följd av ringa areal är olämplig som jaktområde. Departementschefen har med hänsyn härtill ansett sig böra biträda jaktutredningens av flertalet remissorgan tillstyrkta förslag att upphäva förföljningsrätten. Enligt departementschefen ger rättsordningen efter ett slopande av förföljningsrätten tillräckligt skydd mot att skadskjutet vilt åsamkas lidande. I detta hänseende åberopar departementschefen bl. a. att den som sårat djur vid jakt enligt jaktstadgan har skyldighet att vidta erforderliga åtgärder för djurets uppspårande och dödande. Enligt departementschefens mening gäller denna skyldighet oberoende av jakträtten till marken. I samma paragraf, som behandlar förföljningsrätten, föreskrives vidare underrättelseplikt när älg, hjort eller rådjur sårats vid lovlig jakt men inte fallit inom 100 meter från den jagandes gräns. Enligt departementschefen behöver bestämmelsen inte bibehållas av djurskyddsskäl. Däremot är det av påtagligt intresse för jakträttsinnehavare att bli varskodd om att sårat högvilt tagit sin tillflykt till hans jaktområde, och i propositionen förordas därför att skyldigheten med viss redaktionell jämkning kvarstår. Det föreslås emellertid att den i straffbestämmelsen härtill, i 33 § gjorda hänvisningen till allmänna strafflagen, varmed åsyftas stadgandet om djurplågeri, utgår, eftersom den ej är förenlig med det åberopade skälet för underrättelsepliktens bibehållande. Av enahanda orsak bör enligt departementschefen förseelsen ej längre ligga under allmänt åtal.

I motionen II: 953 hemställs att riksdagen måtte avslå förslaget om ändring i 16 § jaktlagen. Motionären hävdar att den favör förföljningsrätten ger vissa markägare med fog får anses utgöra en ringa kompensation för den skada dessa åsamkas av det vilda. Motionären åberopar därjämte i likhet med vad som anföres i motionen II: 950 att den föreslagna lagändringen inger betänkligheter ur djurskyddssynpunkt.

Utskottet anser visserligen i likhet med departementschefen att förföljningsrätten kan medföra olägenheter, men enligt utskottets mening föreligger, såsom framhållits i nyssnämnda motioner, starka skäl också för ett bibehåll-

lande av denna rätt. Sålunda förorsakas många markägare och särskilt de som har mindre jordbruk gränsande till stora skogsegendomar ofta skada av betande djur, för vilken förlust de i viss mån kan få gottgörelse genom förföljningsrätten. Förutom detta rättvisekrav talar för förföljningsrätten också djurskyddssynpunkten. Såsom departementschefen uttalat medför visserligen ett avskaffande av förföljningsrätten icke att skyldigheten bortfaller att vidtaga åtgärder i syfte att bespara ett skadskjutet djur oskäligt lidande. Om förföljningsrätten upphäves och man således aldrig får tillägna sig djur som fallit på annans mark, kan det emellertid enligt utskottets mening befaras, att jägare i avsevärt större utsträckning än nu kommer att underlåta att eftersöka ett skadat djur, som överskridit jakträttsinnehavarens gräns. Utskottet anser att de nu åberopade skälen är av sådan styrka att de uppväger de av departementschefen påtalade nackdelarna. Enligt utskottets mening bör därför förföljningsrätten bibehållas och ingen ändring vidtagas i 16 § jaktlagen. Däremot har utskottet ingen erinran mot vad departementschefen förordat om straffbestämmelsen och åtalsrätten vid förseelse mot underrättelseplikten. Därest förföljningsrätten skall kvarstå erfordras jämkning i propositionens förslag beträffande 31 § 1 mom. och 33 §.

I propositionen föreslås vidare ändringar beträffande dels de djurarter, s. k. skadevilt, vilka får dödas även av den som ej är jakträttsinnehavare, och dels de villebråd, som alltid skall tillfalla kronan. Propositionen bygger i dessa hänseenden huvudsakligen på utredningens förslag, som tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del.

Beträffande rätten att ingripa mot annans katt föreskrives i 23 § jaktlagen att katt, som anträffas utanför gård eller trädgård, saklost må dödas av jakträttsinnehavaren eller hans folk. Departementschefen föreslår i syfte att anpassa bestämmelsen till praxis, att paragrafen förses med det tillägget att det uttryckligen framgår att katt är skyddad endast i gård eller trädgård där den hör hemma. För att stävja det förekommande missbruket att i förvärvssyfte locka till sig annans katt för avyttring förordar departementschefen att till kattparagrafen fogas stadgande, varigenom rätten att döda annan tillhörig katt inom områden med stadsplan eller byggnadsplan göres beroende av polismyndighetens tillstånd.

I motionen II: 952 hemställs, att kattparagrafen helt måtte utgå ur jaktlagen. Därest yrkandet ej vinner bifall bör enligt motionären följande två ändringar företagas i den föreslagna utformningen av stadgandet: Tillägget att katt får dödas utanför gård eller trädgård »där den hör hemma» utgör enligt motionären en icke önskvärd skärpning av bestämmelsen och bör utgå. Vidare bör område där katt får dödas först efter polismyndighets tillstånd utsträckas så att regeln blir tillämplig inom alla områden med samlad bebyggelse.

Utskottet har i ett av 1961 års riksdag godkänt utlåtande uttalat sig för ett klarläggande av frågan huruvida med bestämmelsen att katt får dödas utanför gård eller trädgård avses att annans katt över huvud ej får dödas

inom sådant område eller att katt är skyddad endast i ägarens gård eller trädgård. Det av departementschefen nu förordade tillägget kan visserligen sägas innebära en inskränkning av kattens skydd. Emellertid måste beaktas att departementschefen samtidigt föreslagit att inom vissa områden rätten att döda annans katt göres beroende av polismyndighets tillstånd, vilket står i öveersstämmelse med vad utskottet i sitt nyssnämnda utlåtande anfört om att den enskilde kattägarens intresse borde tillvaratas i högre grad än vad nu är fallet. Med hänsyn till den avvägning som sålunda skett anser sig utskottet i princip kunna tillstyrka vad departementschefen i denna del förordat. Utskottet anser dock, såsom framhållits i motionen II: 952, det vara en brist i förslaget att bestämmelsen om polismyndighetens medgivande icke skulle bli tillämplig överallt i småsamhällen och byar på landsbygden. Utskottet får därför föreslå att orden »område med stadsplan eller byggnadsplan» utbytes mot det bl. a. i byggnadslagstiftningen använda uttrycket »tätbebyggt område». Beträffande tillståndsgivningen skall enligt utskottets mening polismyndigheten iaktta restriktivitet. Tillstånd bör sålunda endast meddelas där det styrkts att behov därav föreligger. Utskottet vill också framhålla att, enär onödigt avlivande måste förhindras, utskottet i motsats till departementschefen icke anser det lämpligt att utfärda generella tillstånd utan att tillstånden i stället alltid bör göras individuella och förses med erforderliga begränsningar för att motverka missbruk.

Vad härefter angår vildkaninfrågan föreslår departementschefen till en början att markägarnas rätt att fånga vildkanin, även om jakträtten tillkommer annan, icke skall begränsas till då djuren orsakat avsevärd skada å grödan. För det fall att inom större område avsevärd skada orsakas av vildkaniner förordas vidare att i lagen öppnas möjlighet för Kungl. Maj:t att ge fritt för envar att på sådant område fånga vildkaniner och behålla fångade djur. I anslutning härtill föreslås vissa bestämmelser bl. a. om skadeståndsskyldighet och jaktvårdsavgift för den som idkar sådan fångst. I avsikt att möjliggöra ett mera aktivt och systematiskt bekämpande av vildkaninen framlägges slutligen förslag om att länsstyrelse beträffande visst område bör kunna förordna om planmässig jakt på vildkanin genom därtill särskilt utsedda jägare. Härvid bör länsstyrelsen få befogenhet att medge erforderliga undantag från gällande bestämmelser bl. a. såvitt avser förbudet mot jaktutövning med gift. I detta sammanhang uttalar departementschefen att vid ett användande av giftgasen klorpikrin olägenheter ur djurskyddssynpunkt knappast riskeras.

I motionen II: 946 hemställs — under åberopande av vad utskottet år 1962 uttalade i ett av riksdagen godkänt utlåtande angående vildkaninfrågan — att två tillägg göres i de föreslagna nya bestämmelserna om vildkaninbekämpandet. Motionären vill sålunda att i lagtexten inskrives dels att förordnande skall meddelas först efter hörande av berörda myndigheter och organisationer angående behovet av åtgärder, lämplig tid för jakten, områdets gränser m. m. och dels att förordnandet skall återkallas, när det

ej längre är av behovet påkallat. Därjämte hemställer motionären att klorpikringas icke måtte användas vid bekämpning av vildkanin.

Propositionens förslag om ökade möjligheter till skydd mot vildkaninens härjningar står i god överensstämmelse med vad riksdagen förra året uttalade i denna fråga, och utskottet tillstyrker bifall till propositionen i denna del. Utskottet vill emellertid såsom i sistnämnda motion anförts understryka vikten av att, innan avsedda förordnanden meddelas, samråd sker med exempelvis hushållningssällskap och jaktvårdsföreningar och att förordnanden, om de ej göres tidsbegränsade, återkallas så snart de ej längre erfordras. Utskottet anser dock att föreskrifter härom icke lämpligen bör tynga lagtexten utan förutsätter att dessa åtgärder ändå kommer att vidtas. Vad gäller bruket av klorpikringas är, såsom utskottet år 1962 uttalade, hittills gjorda försök ägnade att inge avsevärda betänkligheter från djurskyddssynpunkt. Det är därför enligt utskottet nödvändigt att myndigheterna uppmärksamt följer denna fråga och att, innan beslut om användande av gasen fattas, nödiga förhållningsorder utfärdas för att undanröja faran för att kaninerna åsamkas onödigt lidande. Utskottet vill understryka departementschefens uttalande att länsstyrelserna härvidlag skall samråda med veterinärstyrelsen.

Jaktutredningen har lämnat två förslag angående jaktskadeskydd, båda utformade såsom ett obligatorium. I propositionen anföres emellertid att den kraftiga utbyggnad av socialförsäkringarna, som nyligen ägt rum, uppenbarligen i motsvarande mån har minskat behovet av ett speciellt skydd för jaktskadornas offer och att hem- och lantbruksförsäkringarna, vilka innefattar jaktskadeskydd, snabbt utbredes, varför en obligatorisk jägarförsäkring skulle leda till omfattande dubbelförsäkring med därav följande onödiga premieutgifter för den enskilde jägaren. Dessa synpunkter har enligt propositionen kommit det övervägande antalet remissorgan att ställa sig mer eller mindre avvisande till obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare. Departementschefen har mot bakgrund av det sagda funnit att tanken på att i en eller annan form åstadkomma ett speciellt jaktskadeskydd nu kan avföras från dagordningen.

I de likalydande motionerna I: 788 och II: 951 hemställes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att förslag om en obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare, i huvudsak utformad på sätt försäkringsinspektionen föreslagit, förelägges nästa års riksdag. Denna remissinstans angav som den mest ändamålsenliga lösningen att jaktskadeskyddet ges formen av en kollektiv ansvarighetsförsäkring för alla jägare, vilken tecknas hos något i Sverige koncessionerat försäkringsbolag och för vilken efter lagändring premien bestrides av medel från jaktvårdsfonden.

Vid bedömandet av spørsmålet om jaktskadeskydd bör enligt utskottets mening särskilt beaktas, såsom framhållits av försäkringsinspektionen, att krav på en obligatorisk försäkring sedan många år tillbaka framförts av representanter för en övervägande majoritet bland landets jägare och att det ej ifrågasatts att utgifterna för försäkringen skall bestridas med andra

medel än dem vilka jägarna själva sammanbringar genom att erlægga jaktvårdsavgift. I enlighet med vad som vitsordats från flera håll har visserligen många jägare tecknat försäkring för skador i samband med jakt. Därest man emellertid helt litar till frivilliga försäkringar kommer åtskilliga jägare att sakna försäkring, och det kan enligt utskottet befaras att särskilt de, som icke har tillräckliga möjligheter att ersätta en skadelidande, ofta kommer att underlåta att skaffa sig nu avsett försäkringsskydd. Det bör också anmärkas, att nackdelen med dubbelförsäkring ej får överdrivas, då kostnaden för en obligatorisk ansvarighetsförsäkring medför en mycket obetydlig ekonomisk belastning för försäkringstagaren. Hårtill kommer att antalet skador vid jakt kan befaras komma att öka på grund av att allmänheten i allt större omfattning söker sig ut till skog och mark. Med hänsyn till vad sålunda anförts kan utskottet icke biträda departementschefens förslag att låta frågan om jaktskadeskydd falla. Det är enligt utskottet i stället angeläget att spørsmålet bringas till en tillfredsställande lösning. Utskottet föreslår därför att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att frågan ånyo upptages till övervägande.

Utskottet delar departementschefens mening att det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser angående förbud mot utplantering av vissa djurarter m. m.

I propositionen föreslås att de nya bestämmelserna i jaktlagen skall träda i kraft den 1 januari 1964 samt i vad de gäller jaktvårdsområde äga tillämpning jämväl å område som bildats dessförinnan. Utskottet har ingen erinran häremot.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte avslå motionen II: 950, vari yrkats avslag å propositionen.

B. att riksdagen med avslag å följande motioner, nämligen

- 1) I: 782 och II: 947,
- 2) I: 787 och II: 949 och
- 3) II: 946,

måtte — med förklaring att riksdagen i anledning av motionerna II: 952 och II: 953 icke kunnat helt bifalla det genom förevarande proposition nr 136 framlagda förslaget till lag angående ändring i lagen den 3 juni 1938 om rätt för jakt — för sin del antaga förslaget med den såsom *utskottets förslag* betecknade ändringen att *dels* ingressen samt 23 §, 31 § 1 mom. och 33 § erhåller nedan angivna lydelse, *dels ock* att 16 § kvarstår i sin nu gällande lydelse.

*(Kungl. Maj:ts förslag)**(Utskottets förslag)*

Härigenom förordnas dels att 7 §, 10 § 1, 3, 4 och 5 mom., 11 §, 12 § 1 mom., 14 § 2 mom., 15 § 1 mom., 16, 18 och 23 §§, 24 § 2 mom., 26 § 2 mom., 29 § 1 mom., 30 §, 31 § 1 mom. samt 33, 34 och 37 §§ lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives dels ock att till 10 § samma lag skall fogas ett sjätte moment och till 24 § ett tredje moment av nedan angiven lydelse.

Härigenom förordnas dels att 7 §, 10 § 1, 3, 4 och 5 mom., 11 §, 12 § 1 mom., 14 § 2 mom., 15 § 1 mom., 18 och 23 §§, 24 § 2 mom., 26 § 2 mom., 29 § 1 mom., 30 §, 31 § 1 mom. samt 33, 34 och 37 §§ lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives dels ock att till 10 § samma lag skall fogas ett sjätte moment och till 24 § ett tredje moment av nedan angiven lydelse.

16 §.

1 mom. Den som under idkande av lovlig jakt sårar villebråd så, att det faller å annans jaktområde inom ett hundra meter från gränsen av den jagandes jaktområde, må tillvarata och behålla villebrådet. Är det älg, hjort eller rådjur, må den jagande dock ej från stället bortföra djuret utan i närvaro av två ojäviga vittnen och vare han dessutom pliktig att sist å andra dagen, sedan djuret fälldes, om förhållandet underrätta jakt-rättsinnehavaren eller den som innehar marken eller någon av deras folk. Försummar den jagande något härav, varde ansedd såsom den där olovligt jagat å annans jaktområde.

Har någon vid lovlig jakt sårat älg, hjort eller rådjur och har djuret tagit sin tillflykt till annans jaktområde, vare den jagande pliktig att därom skyndsamt underrätta jakträttsinnehavaren eller den som innehar marken eller någon av deras folk.

2 mom. Har i annat fall än i 1 mom. avses älg, hjort eller rådjur, som sårats vid lovlig jakt, tagit sin tillflykt till annans jaktområde, vare den jagande pliktig att därom skyndsamt underrätta jakträttsinnehavaren eller den som innehar marken eller någon av deras folk.

23 §.

Katt, som anträffas utanför gård eller trädgård där den hör hemma, må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas. Inom område med stadsplan eller byggnadsplan erfordras dock tillstånd av polismyndigheten.

Katt, som anträffas utanför gård eller trädgård där den hör hemma, må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas. Inom tätbebyggt område erfordras dock tillstånd av polismyndigheten.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

31 §.

1 mom. Anträffas å — — — — — för sig.
 Å område — — — — — vid lappväsendet.
 Har den — — — — — i 36 §.

Vad i detta moment är stadgat om den som olovligt jagar å annans jaktområde gälle ock i fråga om den som å bar gärning beträdes med *jakt*, som enligt 29 § 1 mom. första stycket är att anse såsom olovlig, eller med sådant tillvaratagande eller tillägnande, för vilket han enligt 29 § 1 mom. andra stycket skall straffas såsom för olovlig jakt; och skola, där fråga är om djur som jämlikt bestämmelserna i 18 § tillkommer kronan, de i andra stycket här ovan omnämnda personerna äga att utöva där avsedd rätt jämväl å område, där jakträtten tillkommer annan än kronan.

Vad i detta moment är stadgat om den som olovligt jagar å annans jaktområde gälle ock i fråga om den som å bar gärning beträdes med sådant jagande, tillvaratagande, bortförande eller tillägnande, som enligt 16 § 1 mom. eller 29 § 1 mom. första stycket är att anse såsom olovlig *jakt* eller för vilket åtgörande han enligt 29 § 1 mom. andra stycket skall straffas såsom för olovlig jakt; och skola, där fråga är om djur som jämlikt bestämmelserna i 18 § tillkommer kronan, de i andra stycket här ovan omnämnda personerna äga att utöva där avsedd rätt jämväl å område, där jakträtten tillkommer annan än kronan.

33 §.

Uraktlåter någon i fall som avses i 16 § att fullgöra där stadgad underrettelseplikt, dömes till dagsböter.

Uraktlåter någon i fall som avses i 16 § 2 mom. att fullgöra där stadgad underrättelseplikt, dömes till dagsböter.

Bryter någon — — — — — tre hundra kronor.
 Överträder någon — — — — — femtio kronor.
 Bryter någon — — — — — trehundra kronor.

C. att riksdagen i anledning av motionerna I: 788 och II: 951 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att frågan om jaktskadeskydd ånyo upptages till övervägande.

Stockholm den 19 november 1963

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson, Lindahl, Göran Karlsson*, Ebbe Ohlsson, Kristiansson, Knut Johansson, Georg Carlsson och Åkesson;

från andra kammaren: herrar Levin, Johansson i Torp, Nyberg, Wachtmeister, Johansson i Öckerö, Persson i Tandö, Svanberg och Mattsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

beträffande *punkt B*, såvitt avser *förföljningsrätten*, av herrar *Alexander-son*, *Wachtmeister* och *Mattsson*, som ansett

dels att det stycke av utskottets utlåtande, som börjar på s. 32 med »Utskottet anser visserligen . . . » och slutar med » . . . 31 § 1 mom. och 33 § » bort ersättas med text av följande lydelse.

»Utskottet finner utredningens och departementschefens motiv för förföljningsrättens avskaffande fullt bärande. Ett slopande av förföljningsrätten har också tillstyrkts eller lämnats utan erinran av nära nog samtliga remissinstanser, däribland domänstyrelsen och Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund.

Förföljningsrätten uppammar till s. k. rågångsskytte och innebär stora risker för vådaskott mot människor och skadskjutning av villebråd. Det är särskilt tillgodoseendet av den sista synpunkten, som är den väsentligaste vinsten med propositionens förslag. Erfarenheterna visar, att främst de slumpskott, som blir vanliga vid jakt längs gränserna, är upphov till svåra skadskjutningar av särskilt högvilt. Bifalles propositionen, inskärpes hos jägarna skyldigheten att — utan sidoblickar på rätten att tillägna sig villebrådet — i första hand tillgodose djurskyddssynpunkten. Den stora vinst ur dessa synpunkter, som ett bifall till propositionen innebär, måste väga mycket mer än den favör för vissa innehavare av små fastigheter, som förföljningsrätten innebär.

Utskottet tillstyrker således även i denna del bifall till propositionen.»

dels att utskottet under denna punkt bort hemställa,

»B. att riksdagen med avslag å följande motioner, nämligen

- 1) I: 782 och II: 947,
- 2) I: 787 och II: 949,
- 3) II: 946 och
- 4) II: 953,

mätte — med förklaring att riksdagen i anledning av motionen II: 952 icke kunnat helt bifalla det genom förevarande proposition nr 136 framlagda förslaget till lag angående ändring i lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt — för sin del antaga förslaget med den ändringen att 23 § erhåller nedan angivna, såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

23 §.

Katt, som anträffas utanför gård eller trädgård där den hör hemma, må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas. Inom *område med stadsplan eller byggnadsplan* erfordras dock tillstånd av polismyndigheten.

Katt, som anträffas utanför gård eller trädgård där den hör hemma, må av jakträttsinnehavaren eller hans folk saklöst dödas. Inom *tätbyggt område* erfordras dock tillstånd av polismyndigheten.»

Innehåll

Lagförslag	1
Motioner	8
Propositionens tillkomst och huvudsakliga innehåll	10
Jakträtt och jaktvårdsområden	11
Förföljningsrätten	17
Särskilda bestämmelser för vissa djurarter	20
Rätten att döda annans katt	21
Vildkaninfrågan	23
Jaktskadeskydd	27
Utplantering av vilt	29
Utskottet	30
Reservation	39